

School of Business
Economics and Law
GÖTEBORG UNIVERSITY

Leasing

– kan omarbetning av IAS 17 motiveras?

Magisteruppsats

Johan Bergkvist, -81

Peter Jakobsson, -82

Mattias Lamberg, -83

Handledare:

Jan Marton

Anna-Karin Pettersson

Företagsekonomi/Redovisning

VT2007

Förord

Vi vill börja med ett stort tack till alla i vår omgivning för deras stöd och förståelse under processens gång. Vi vill även rikta ett stort tack till dem som lagt ner tid och kraft på att hjälpa oss med genomläsning av text samt korrigerings av uppsatsens struktur. Vidare vill vi tacka våra intervjurespondenter Caisa Drefeldt, Pär Falkman, Jan Hanner och Andréas Wikner, som bidrog med stor kunskap till uppsatsen. Naturligtvis riktas även tack till våra opponentgrupper vars kommentarer, åsikter och förslag på förändringar bidragit till en bättre uppsats.

Ett särskilt tack vill vi rikta till våra handledare Jan Marton och Anna-Karin Petterson för deras engagemang och hjälpsamhet under uppsatsprocessens gång.

Tack!

Johan Bergkvist

Peter Jakobsson

Mattias Lamberg

Sammanfattning

*Magisteruppsats i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet,
Redovisning, Vårterminen 2007*

Författare: Johan Bergkvist, Peter Jakobsson och Mattias Lamberg

Handledare: Jan Marton och Anna-Karin Pettersson

Titel: *Leasing – kan omarbetning av IAS 17 motiveras?*

Bakgrund och problem: Utvecklingen inom leasingområdet har ställt krav på normgivarna att utforma standarder för leasingredovisningen som följer med utvecklingen. De senaste åren har det uppmärksammats hur stor del av företagens leasade tillgångar som hamnar utanför balansräkningen. Problemet med dagens sätt att redovisa anses vara att företag kan utforma leasingavtal som leder till att de tillgångar och skulder som uppkommer i och med ett leasingavtal inte aktiveras i balansräkningen. Detta påverkar jämförbarheten mellan företag negativt. Amerikanska FASB och europeiska IASB bestämde i december 2006 att de tillsammans skall utforma en ny standard för redovisning av leasingavtal.

Syfte: Syftet med uppsatsen är att ge en förståelse för varför IASB valt att starta en grundläggande omarbetning av IAS 17 "Leasingavtal". Studien syftar även till att belysa problematiken och den kritik som riktas mot den nuvarande standarden för att förstå varför en ny standard behövs.

Avgränsningar: Uppsatsen är avgränsad till att endast se problematiken ur ett redovisningsperspektiv. Studien bygger på fyra intervjuer med svenska revisorer och redovisningsspecialister varför den främst belyser vilka skäl till omarbetning av IAS 17 som existerar i Sverige. Uppsatsens slutsats kan således inte tala för övriga Europa eller USA.

Metod: Studien bygger på en kvalitativ ansats där fyra revisorer och redovisningsspecialister från de fyra stora revisionsbyråerna valts som respondenter. Insamlad data som valts att analysera kommer från intervjuer med utvalda respondenter. Från detta dras sedan paralleller till uppsatsens referensram, vilken främst består av tidigare forskning inom leasingområdet.

Resultat och slutsatser: Resultatet av studien visar på att det inte finns någon kritik från användarna mot den nuvarande standarden IAS 17. Kritiken kommer istället från IASB själva. Anledningen till omarbetning av standarden sker främst på grund av att IASB vill ha en mer teoretisk fulländad standard, där ett liknande leasingavtal inte kan redovisas på två olika sätt. Även det harmoniseringsarbete som nu sker mellan IASB och FASB ligger till grund för omarbetningen.

Förslag till vidare forskning: Då uppsatsen inte belyser problematiken från analytikers perspektiv skulle en sådan vinkling vara intressant för vidare forskning. Det skulle även vara intressant med en undersökning av hur kreditinstitut ställer sig till operationell leasing i deras kreditanalyser av företag. Vidare är det intressant att se hur den nya standarden utformas och hur den påverkar företag, revisorer och analytiker.

Innehållsförteckning

KAPITEL 1 – INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.1.1 Normgivningens utveckling.....	1
1.1.2 Skäl till leasing.....	2
1.2 PROBLEMDISKUSSION	3
1.2.1 Reglering och problematik idag	3
1.2.2 Motiv till ändring av leasingstandards?.....	4
1.3 FRÅGESTÄLLNING.....	5
1.4 SYFTE	5
1.5 AVGRÄNSNING.....	5
1.6 DISPOSITION	6
KAPITEL 2 – METOD	7
2.1 ANGREPPSSÄTT	7
2.2 DATAINSAMLING	7
2.3 URVAL	8
2.4 INTERVJU.....	9
2.5 BEARBETNING OCH ANALYS.....	10
2.6 KÄLLKRITIK	11
2.7 VALIDITET OCH RELIABILITET	11
2.7.1 Validitet.....	12
2.7.2 Reliabilitet.....	13
KAPITEL 3 – REFERENSRAM	14
3.1 UTVECKLING AV NORMER	14
3.1.1 IASB:s föreställningsram	14
3.2 DEFINITION AV LEASING.....	15
3.2.1 Definition enligt IASB	16
3.2.2 Definition enligt FASB	16
3.3 SKILLNAD MELLAN FINANSIELLT OCH OPERATIONELLT LEASINGAVTAL	16
3.3.1 Operationell leasing.....	16
3.3.2 Finansiell leasing.....	17
3.3.3 Skillnader i redovisning av leasingavtal.....	17
3.3.4 Redovisningens påverkan på resultat- och balansräkning.....	18
3.3.5 Redovisningens påverkan på nyckeltal	19
3.4 G4+1 SAMARBETET	21
3.4.1 Ett nytt synsätt på leasing.....	21
3.4.2 Kritik mot G4+1	22
3.5 FYRA ASPEKTER AV LEASING	23
3.5.1 Kapitalisering av operationella leasingavtal	23
3.5.2 Relation mellan leasing och skuld.....	24
3.5.3 Nyttjande av leasinginformation.....	24
3.5.4 Statement No. 13	26
KAPITEL 4 – EMPIRI	27
4.1 LEASINGENS PROBLEMATIK	27
4.2 REVISORNS ROLL.....	28
4.3 KRITIK MOT DAGENS REDOVISNING AV LEASING	29
4.4 ANLEDNING TILL OMARBETNING AV IAS 17.....	30
4.5 MEDVETENHET HOS FÖRETAGEN.....	32
4.6 RESPONDENTERNAS EGNA TANKAR OM LEASING	32

KAPITEL 5 – ANALYS	34
5.1 LEASINGENS PROBLEMATIK	34
5.2 REVISORNS ROLL.....	36
5.3 KRITIK MOT DAGENS REDOVISNING AV LEASING	36
5.4 ANLEDNING TILL OMARBETNING AV IAS 17.....	37
5.5 MEDVETENHET HOS FÖRETAGEN.....	39
5.6 RESPONDENTERNAS EGNA TANKAR OM LEASING	40
KAPITEL 6 – SLUTSATS	41
6.1 UNDERLIGGANDE FRÅGOR	41
6.2 HUVUDFRÅGESTÄLLNING	42
6.3 SLUTDISKUSSION OCH EGNA REFLEKTIONER	42
6.4 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	43
KÄLLFÖRTECKNING	44
BILAGA INTERVJUMALL	46
BILAGA RÄKNEEXEMPEL 1	49
BILAGA RÄKNEEXEMPEL 2	52

Förkortningar

EU - *Europeiska Unionen*. Europeisk union där länder samverkar och samarbetar i vissa politiska och ekonomiska frågor.

FAR – *Föreningen Auktoriserade Revisorer*. En branschorganisation för revisorer och rådgivare som idag har ersatts av FAR/SRS.

FASB – *Financial Accounting Standard Board*. En organisation vars uppdrag är att utveckla och implementera redovisningsstandards för företag verksamma i USA.

GAAP – *Generally Accepted Accounting Principle*. Generella regler utarbetade av nationella normgivare.

IAS – *International Accounting Standards*. Redovisningsstandarder som utarbetas av IASB alternativt utarbetats av IASC.

IASB – *International Accounting Standards Board*. Organisationen som sätter de internationella redovisningsstandarderna. IASB:s ansvarsområde är avgränsat till stora företag som uppträder på den internationella kapitalmarknaden.

IASC – *International Accounting Standards Committee*. IASB:s företrädare som fram till 2001 skapade internationella redovisningsstandarder.

RR – *Redovisningsrådets Rekommendation*. Rekommendationer för hur företag som inte omfattas av IAS skall redovisa. (Redovisningsrådet är numera avvecklat och heter efter den 31 mars 2007 Rådet för finansiell rapportering.)

SEC – *Securities and Exchange Commission*. Den amerikanska övervakningsmyndigheten som är överordnad FASB och därför har möjlighet att dra tillbaka eventuella lagförslag från FASB.

Definitioner

Företag och koncerner – Då det i texten nämns företag eller koncerner menas noterade koncerner, vilka måste redovisa enligt IFRS eller enligt FASB:s regelverk gällande leasing.

Leasegivare – Företag som leasar ut objekt

Leasetagare – Företag som leasar objekt

Minimiavgift – De betalningar som skall erläggas av leasetagaren till leasegivaren under leasingperioden

Risk på eget kapital – Osäkerheten runt avkastning vid en investering i ett företags egna kapital. Kan också betyda hur en aktie rör sig tillsammans med index.

Off-balance-sheet financing – Finansiering som inte ger upphov till tillgångar och skulder i balansräkningen.

Kapitel 1 – Inledning

Inledningsvis ges läsaren en bred bild av valt problemområde för uppsatsen vilken följs av en problemdiskussion som tar en avsats mot uppsatsen frågeställning. Därefter presenteras den huvudfrågeställning som följer igenom hela arbetet och som kommer att besvaras i uppsatsen slutsats. Slutligen följer de avgränsningar som gjorts samt uppsatsens fortsatta disposition för att ge läsaren en strukturerad bild av arbetet.

1.1 Bakgrund

Den moderna leasingen växte fram i USA redan på mitten av 1800-talet då nybyggarna förväst ut för att exploatera USA i just leasade fordon. På 1900-talets början fanns det leasegivare i USA som, genom att behålla ägandet och leasa ut rättigheter att nyttja värdefulla patent, kunde öka sina intäkter. Senare under 1950-talet hade leasingnyttjandet vuxit och blivit ett konkurrensmedel för leverantörer i USA.¹

I Sverige rådde under 1970-talet en stor teknologisk utveckling och en ökad konkurrens vilket bidrog till att företagens lönsamhet och resultatutveckling försämrades. Detta var ett ihållande fenomen som då även försämrade företagets soliditet och kreditvärdighet.² Då staten av politiska skäl ville hålla uppe sysselsättningen i Sverige genom ökade investeringar i industrin krävde detta en ny form av finansiering. Leasing, som introducerats i början av 1960-talet från USA men som inte hade fått tillräckligt fotfäste i Sverige, ökade explosionsartat. Ett bevis på detta är att investeringarna i leasingbolagen femdubblades årligen de tre första åren på 1970-talet.³ Leasing möjliggjorde ökad utlåningsvolym utan att det betydde ökad risk för kreditgivare då leasegivaren fortfarande äger tillgången och kan återta den vid uteblivna betalningar från leasetagaren. Vid traditionell utlåning övergår ägandet av tillgången till köparen (jämför leasetagaren) och kreditgivarens (jämför leasegivaren) enda säkerhet är köparens förmåga att betala av lånet.⁴

Då den tekniska utvecklingen under de senaste decennierna har fortsatt i hög hastighet och konkurrens på de flesta marknader har tilltagit, genom bland annat ökad globalisering och EU:s vidare utbredning, har leasing nu blivit en alltmer använd finansieringskälla för företag.⁵

1.1.1 Normgivningens utveckling

När leasing bredd ut sig i USA och Sverige började normgivare i de båda länderna att utarbeta redovisningsstandarder rörande leasing. I USA började arbetet med att ta fram en standard med syfte att få ordning på redovisningen av leasing i början av 1960-talet. Sverige var inte långt efter utan redan 1967 publicerade FAR för första gången en rekommendation där ett hyresavtal med skyldighet att överta den förhyrda tillgången skulle jämföras med ett avbetalningsköp. Rekommendationen resulterade i att företagen nu fick redovisa en tillgång och en skuld med äganderättsförhållandet inom linjen. Både normgivningen i USA samt FAR:s rekommendationer fick dock ingen större genomslagskraft på praxis eftersom

¹ Green, E, *Leasing i Sverige*, Lund: Studentlitteratur, 1985

² Green, E, *Leasing i Sverige*, Lund: Studentlitteratur, 1985

³ Boman, P, *Factoring och Leasing*, Stockholm: P A Norstedt & Söners Förlag, 1985

⁴ Green, E, *Leasing i Sverige*, Lund: Studentlitteratur, 1985.

⁵ *Far Info* nr 8, 2006

företagen hade möjlighet att utforma avtalen så att de ändå uppnådde de redovisningsmässiga effekter som eftersträvades.⁶

I USA och Europa har sedan dess en fortsatt utveckling av leasingstandarden pågått. Den ökade harmoniseringen genom EU har inneburit att koncerner som är noterade vid en europeisk börs numera följer IASB:s standard IAS 17 "Leasingavtal".⁷ IAS 17 infördes under år 1982 och har därefter omarbetats år 1997 och 2003.⁸ I Sverige måste noterade koncerner följa IAS 17 från 1 januari 2005.⁹ I USA införde FASB under år 1976 Statement No. 13 "Accounting for leases" gällande just leasing.¹⁰

Enligt regelverken finns det två olika typer av leasingavtal, operationell- och finansiell leasing, och när det gäller redovisning av dessa två föreligger vissa skillnader. Dagens redovisningsregler bygger på att redovisning skall ske snarare efter den ekonomiska innebörden av ett avtal än efter den juridiska formen. Detta innebär att om ett leasingkontrakt kan betraktas som ett lånefinansierat köp så skall det även redovisas som ett sådant. Ett finansiellt leasingavtal uppfyller tillgångskraven som återfinns i IASB:s föreställningsram och skall således aktiveras i balansräkningen. Dessa redovisas som ett lånefinansierat köp medan ett operationellt leasingavtal skall redovisas som ett hyreskontrakt då det inte motsvarar definitionen av en tillgång.¹¹

1.1.2 Skäl till leasing

Det finns olika skäl att leasa tillgångar istället för att köpa dem. Exempel på detta är då användningsperioden av en tillgång är kortare än livslängden för den samma. Då är leasing av tillgången mer lönsam än att köpa eftersom leasetagaren då undkommer de kostnader som uppstår vid anskaffning och avyttring av tillgången då användningsperioden gått ut.¹² Förutom fördelarna med leasing är det idag många gånger det enda sättet för företag att finansiera sin verksamhet. Framst gäller det företag som befinner sig i en tillväxtfas eller företag med större risk. Det är dock inte endast tillväxtföretag och riskföretag som utnyttjar möjligheterna att leasa tillgångar. Detta påvisas av att den globala leasingvolymen för år 2004 uppgick till 579 miljarder dollar varav stora delar redovisades som operationell leasing och således utanför balansräkningen.¹³

⁶ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

⁷ EG-förordningen 1606/2002 artikel 4 och FAR samlingsvolym 2007, del 1.

⁸ Internationell redovisningsstandard i Sverige, Stockholm: FAR Förlag, 2006

⁹ Smith, D, *Redovisningens språk*, 3:e upplagan Lund, Studentlitteratur, 2006

¹⁰ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

¹¹ Smith, D, *Redovisningens språk*, 2:a upplagan Lund, Studentlitteratur, 2000 och Abdel-khalik A.R., *Encyclopaedic Dictionary of Accounting*. Oxford: Blackwell, 1997

¹² Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005 och Wennberg, I, (2006) Allt mer småföretag leasar. *Nytt från revisorn* 2006-03-21

¹³ IASB:s hemsida www.iasb.org [2007-04-16]

1.2 Problemdiskussion

Att leasa tillgångar operationellt är både ett sätt för företag att finansiera sina tillgångar och ett sätt att visa upp bättre siffror än att bygga upp en balansräkning via lånefinansierade köp alternativt finansiell leasing. Under 1980-talet uppkom kanske den mest extrema formen av leasing, sale- and leaseback, som gick ut på att företagen sålde sina tillgångar för att sedan hyra tillbaka de samma för att på så sätt ”trimma” balansräkningen. Av detta följde en reaktion inom redovisningens olika normerande organ. En grundprincip inom redovisningen är att den skall vara neutral, alltså att den inte skall påverka beslutsfattandet utan endast spegla det. Problemet som uppstod med det nya sättet att ”trimma” balansräkningen var att likartade transaktioner redovisades på olika sätt.¹⁴

En annan grundprincip med företags redovisning är att det skall gå att jämföra företag med liknande förutsättningar och finansiella struktur. Ett företag som finansierar sin verksamhet genom operationell leasing kommer att skilja sig betydande mot ett företag som finansierar sig genom lånefinansierade köp. Jämförbarheten mellan sådana företag minskar därför med dagens möjlighet att redovisa leasingavtal på olika sätt.¹⁵ Dagens analytiker använder sig ofta av den information som finns i årsredovisningens noter för att på så sätt gå bakvägen och själva räkna ut företagets egentliga värde genom att återplacera operationell leasing som en tillgång. Genom att göra detta får analytikerna ett värde på den operationella leasingen som läggs till företagets befintliga balansräkning. Dessa beräkningar görs ibland på ofullständiga och svårtolkade siffror i företagets årsredovisningar.¹⁶ Det skall vara möjligt för en användare av årsredovisningen att få information om det enskilda företagets ekonomiska ställning även om vissa poster inte finns i balans- och resultaträkningen. Operationell leasing blir ett slags ”off-balance-sheet financing” där användarna har svårt att avgöra vad för avtal företaget har ingått och vad dessa på sikt kostar för företaget. Ytterligare problem som kan uppkomma då företag väljer att utforma leasingavtal som operationella är att företagens nyckeltal förbättras i jämförelse med företag som redovisar liknande avtal som finansiella.¹⁷

1.2.1 Reglering och problematik idag

Den standard för leasing som gäller idag, IAS 17, har kritiserats för att likartade transaktioner redovisas på olika sätt. Då företag genom ”kreativitet” kan utforma avtal så leasingen antingen blir finansiell eller operationell, beroende på vilket som passar dem bäst, blir jämförbarheten mellan företag lidande. Detta har dock uppmärksammats de senaste åren av både FASB och IASB. På grund av valmöjligheten som i dagsläget finns och att bilden av företaget kanske inte blir rättvisande planerar de en omarbeting av hur företagen skall få redovisa leasingavtal.¹⁸ De nuvarande standarderna, IAS 17 och Statement No. 13, skiljer sig åt då IASB innefattar mer allmänt hållna regler än motsvarande rekommendation från FASB som bygger på mer fasta gränskriterier.¹⁹

¹⁴ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

¹⁵ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

¹⁶ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

¹⁷ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

¹⁸ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

¹⁹ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

Diskussionen som pågår mellan IASB och FASB handlar om att göra om regleringen av leasingavtal. Ett förslag är att alla leasingavtal skall redovisas som finansiella, det vill säga som lånetransaktioner. Detta för att undvika att företagen utformar avtalen för att kringgå kriterierna för ett finansiellt leasingavtal. Dock kan resultatet ge leasegivarna ekonomiska konsekvenser, då de fördelar som finns med leasing minskar. Det kan också ge negativa konsekvenser för företag som är lönsamma men som har finansieringsproblem på grund av exempelvis snabb tillväxt. Det kan anses vara att gå för långt om företagen blir tvungna att redovisa leasade tillgångar som endast skall nyttjas under en kortare tid i balansräkningen.²⁰

1.2.2 Motiv till ändring av leasingstandards?

Under år 2005 rankades redovisning av leasing på FASB:s topp fem-lista över områden de skulle fokusera på. Det menades att komplexiteten runt redovisningen och bristen på transparens var speciellt problemfyllt.²¹

I juni 2005 publicerade amerikanska SEC rapporten ”Off-balance-sheet Report” där problemet med redovisning av leasing belystes. Enligt rapporten finns det i USA icke uppsägningsbara leasingavtal till ett värde av 1,25 biljoner dollar som inte redovisas i balansräkningen.²² I rapporten rekommenderar SEC FASB att ta på sig ansvaret att undersöka redovisning av leasing tillsammans med IASB. Det är främst på nedanstående punkter som SEC:s rekommendation till FASB bygger på²³:

- Den tillfälliga “allt eller inget” redovisningen, där företagen egentligen kan välja om de vill visa tillgången i balansräkningen eller inte, ger inte den rättvisa ekonomiska bilden av företaget som redovisningen är till för att ge användaren. Transparensen minskar och användarna har svårt att se den underliggande transaktionen.
- Sofistikerade användare av företagets finansiella rapporter, så som kreditföretag, räknar ofta om företagets balansräkningar så att de går att jämföra med varandra. Detta borde inte vara nödvändigt. Dessa beräkningar grundar sig också ofta i ofullständiga noter i företagets årsredovisningar vilket ger felaktiga siffror.
- Dagen leasingredovisningsstandard bygger på att företagen inte skall kunna redovisa liknande transaktioner på olika sätt, något som dock fortfarande sker.

Den 7 december 2006 meddelade IASB i ett pressmeddelande att de tillsammans med FASB kommer att starta ett projekt som kommer att leda till grundläggande förändringar i redovisningen av leasingavtal.²⁴

²⁰ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

²¹ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

²² SEC:s hemsida, <http://www.sec.gov/> [2007-04-16]

²³ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

²⁴ IASB:s hemsida <http://www.iasb.org/> [2007-04-16]

1.3 Frågeställning

Problemdiskussionen tyder på att det finns en problematik kring klassificering och redovisning av leasingavtal. Den kritik som riktas mot den nuvarande standarden för redovisning av leasing kommer dock inte från producenter eller användarna av de finansiella rapporterna. Ändå väljer nu IASB och FASB att omarbeta standarden för redovisning av leasing vilket leder till den huvudfrågeställning uppsatsen bygger på:

➤ Vad är det som driver omarbetningen av IAS 17?

För att få en ökad förståelse gällande problematiken krävs även svar på de underliggande frågorna:

- Vilken kritik riktas i dagsläget mot den nuvarande standarden?
- För vem görs den nya regleringen?
- Varför görs standarden om *just nu*?

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att ge en förståelse för varför IASB valt att starta en grundläggande omarbetning av leasingstandarden IAS 17. Studien syftar även till att belysa den kritik som riktas mot den nuvarande standarden för att kunna förstå varför en omarbetning behövs. Även för vem den nuvarande standarden omarbetas och varför det sker just nu kommer att undersökas i uppsatsen.

1.5 Avgränsning

Uppsatsen beskriver problematiken med redovisning av leasingavtal ur ett redovisningsperspektiv. Arbetet bygger på fyra intervjuer med svenska revisorer och redovisningsspecialister varför den främst belyser vilka skäl till omarbetning av IAS 17 som existerar i Sverige. Uppsatsens slutsats kan således inte appliceras för övriga Europa eller USA.

Arbetet lyfter fram den problematik som föreligger samt den kritiken som riktas mot IAS 17, men uppsatsen ämnar även belysa uppfattningar om FASB:s Statement No. 13. Vilka problem som föreligger för analytiker och företag gällande redovisning av leasingavtal kommer inte att ligga i fokus för uppsatsen. De slutsatser som presenteras i uppsatsen kan inte ses som generella då det endast är revisorer och redovisningsspecialister som intervjuats.

1.6 Disposition

Kapitel 1 – Inledning

Här belyses det problemområde som valts att analyseras. En bakgrund till arbetet presenteras och en redogörelse för huvudfrågeställning som löper genom uppsatsen lämnas. Här beskrivs även syftet med uppsatsen samt vilka avgränsningar som görs.

Kapitel 2 – Metod

I detta kapitel motiveras de metodval som gjorts och som ligger till grund för uppsatsen. Vald undersökningsmetod presenteras, hur datainsamling genomförts samt hur urvalet av respondenter gått till. Avslutningsvis förs en diskussion kring uppsatsens validitet och reliabilitet.

Kapitel 3 – Referensram

Här ges läsaren den referensram som är relevant för uppsatsen. Kapitlet tar upp vilka regler som finns vid redovisning av leasing enligt IFRS och FASB. Skillnader mellan de olika regelverken och kritik mot dagens sätt att redovisa leasingavtal belyses. Här nämns även de alternativ företag i dagsläget har för att redovisa leasing samt vilka redovisningsmässiga konsekvenser de olika alternativen ger. Vidare presenteras tidigare forskning gällande leasing och dess problematik.

Kapitel 4 – Empiri

Här sammanställs den empiri som samlats ihop genom intervjuer. Intervjuerna är genomförda med utvalda redovisningsspecialister och revisorer.

Kapitel 5 – Analys

I detta kapitel ställs empiri mot den teori som presenterades i kapitel tre och paralleller dras mellan dessa.

Kapitel 6 – Slutsats

I det avslutande kapitlet besvaras uppsatsen frågeställning och slutsatser presenteras. Här lämnas också förslag till framtida forskning inom det valda ämnet.

Kapitel 2 – Metod

För att få svar på den frågeställning som presenterades i föregående kapitel är det av största vikt att metodens utformning bidrar till detta. Metodkapitlet inleds med en beskrivning av det angreppssätt uppsatsen utgår ifrån. Därefter beskrivs hur och vilka data som har samlats in samt hur dessa bearbetats och analyserats. Som avslutning på kapitlet diskuteras val av källor samt studiens validitet och reliabilitet.

2.1 Angreppssätt

Intresset för ämnet uppkom genom samtal med handledarna Jan Marton och Anna-Karin Pettersson. För att få en stabilare grund och se hur utbrett problemet uppfattades vara bland experter inom området, söktes kontakt med två redovisningsspecialister (Pär Falkman från Ernst & Young och Jan Hanner från Öhrlings PriceWaterhouseCoopers) samt en auktoriserad revisor (Claes Thimfors från Öhrlings PriceWaterhouseCoopers). Dessa bekräftade tankarna om att problemet var tillräckligt stort för en studie och förklarade att ämnet debatterats inom professionen.

Syftet med studien är att ge en förståelse för varför IASB valt att starta en grundläggande omarbeting av leasingstandarden IAS 17, och det är med bakgrund av detta val av ansats har gjorts. Den data som har samlats in består av intervjuer och det är dessa intervjuer, tillsammans med referensramen, som ligger till grund för analysen i uppsatsen. Med andra ord grundar sig studien inte på insamling av matematisk och statistisk data vilket således gör den kvantitativa metoden irrelevant för uppsatsen.²⁵ Istället valdes den kvalitativa ansatsen som riktar in sig på att skapa en djupare förståelse för problemet.²⁶ Detta val grundar sig i att studien på ett kvalitativt sätt ämnar belysa den problematik och kritik som kan tänkas vara bakgrund till den omarbeting av leasingstandarden som nu sker. Fördelen med en kvalitativ ansats är att forskaren har en flexibilitet till respondenter vid intervjuutifrällen och kan därmed få en djupare förståelse för problemet.²⁷ Det som gör denna typ av studie svagare är att slutsatser och resultat inte går att generalisera till en större population.²⁸

2.2 Datainsamling

Studien består av både primär- och sekundärdata. Den data som forskarna själva samlar in kallas primärdata. Primär är ofta detaljerad och tillförlitligheten är ofta lätt att kontrollera. Nackdelen med denna typ av data är att den tar lång tid att samla in och är resurskrävande.²⁹ Primärdatan i studien består av intervjuer med revisorer och redovisningsspecialister och ligger till grund för empirin i studien. Det kan tyckas att empirin kommer att bli färgad av en viss uppfattning (då endast intervjuobjekt från ”samma sida” undersöks) och att den därför kommer att ge en ensidig bild av problemet. Att valet ändå gjorts att använda sig av dessa intervjupersoner grundar sig i att den expertis dessa personer besitter är svår att få på annat håll, då det är problematiken med leasing som ämnas undersökas. Flera titulerar sig som redovisningsspecialister och därmed bör dessa personers

²⁵ Holme, I.M, Solvang, B.K, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur, 1997

²⁶ Andersen, I, *Den uppenbara verkligheten: Val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur, 1998.

²⁷ Holme, I.M, Solvang, B.K, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur, 1997

²⁸ Bryman & Bell, *Business Research Method*, New York: Oxford university press, 2003

²⁹ Andersen, I, *Den uppenbara verkligheten: Val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur, 1998.

tankar och åsikter ha en solid grund. Vidare kommer intervjupersonerna, via sitt arbete, ofta i kontakt med företag och analytiker vilket torde innebära att de tagit del av deras åsikter och tankar rörande leasing.

Sekundärdata är sådan data som samlats in och sammanställts av andra personer, forskare och andra institutioner. Sekundärdatan består av redan tillgänglig information i form av böcker, tidskrifter och forskningsartiklar, vilken kommer att utgöra studiens referensram. Fördelen med denna data är att den ofta är lättåtkomlig och kräver lite resurser att samla in medan nackdelen är att den kan vara inaktuell. En annan negativ aspekt gällande sekundärdata är att den även kan vara vinklad av författarna på ett sätt som inte är avsett för denna studies syfte.³⁰ För att minimera dessa negativa effekter har sekundärdata samlats in från välkända databaser, tillgängliga på Handelshögskolan i Göteborgs bibliotek. Forskningsartiklar har hämtats från välkända databaser som Business Source Premier och J Store, vilket stärker kvalitén och tillförlitligheten för nämnd sekundärdata. Även forskningsartiklar som ligger till grund för IASB:s förundersökningar inför omarbetning av IAS 17 har använts. Tidningsartiklar har hämtats från Affärsdata och FAR Komplet som innehåller artiklar från tidskrifter som Nytt Från Revisorn, Balans, FAR Info samt Waymaker. Sökord som används är: Leasing (operationell och finansiell), IAS 17, off-balance-sheet financing, Statement No. 13, G4+1, IASB, FASB, trimning av balansräkning, revisor + leasing, fördelar/nackdelar +leasing och SEC.

2.3 Urval

För att få tyngd till uppsatsen och få empiriskt material från kunniga och insatta personer genomfördes intervjuerna med revisorer och redovisningsspecialister från de fyra stora revisionsbyråerna: Deloitte, Ernst & Young, KPMG och Öhrlings PriceWaterhouseCoopers. Valet att enbart välja revisorer och redovisningsspecialister för intervjuer grundar sig i att studien skall ge deras bild av problematiken kring leasingavtalen och för vem de tror att regelverket görs om. Det är revisorerna som skriver på att årsredovisningen ger en rättvisande bild och därför finnes det intressant att höra om de anser att dagens sätt att redovisa leasing ger en rättvisande bild av företagens ekonomiska ställning. Revisorer och redovisningsspecialister som deltar i studien är personer som blivit rekommenderade, av respektive byrå, att intervjuas då de besitter en stor kunskap och är väl insatta i leasingproblematiken.

³⁰ Andersen, I, *Den uppenbara verkligheten: Val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur, 1998.

2.4 Intervju

För att komma i kontakt med insatt folk i frågan kontaktades varje byrå som intervju var aktuell med. Respektive byrå tilldelade oss därefter en person med specialistkunskap inom området och som hade möjlighet att avvara tid för en intervju. Respondenter för uppsatsen är följande:

Figur 2.1 Sammanställning av respondenter och intervju

Intervjuperson	Byrå	Titel	År inom yrket	Intervjudatum	Intervjutid
<i>Caisa Drefeldt</i>	KPMG	Redovisningsspecialist	27 år	08-maj-07	42 min
<i>Pär Falkman</i>	Ernst & Young	Redovisningsspecialist	7 år	03-maj-07	1h 10min
<i>Jan Hanner</i>	PwC	Redovisningsspecialist	25 år	09-maj-07	1h 5min
<i>Andreas Wikner</i>	Deloitte	Auktoriserad Revisor	10 år	10-maj-07	53 min

Jacobsen (2002) säger att en intervju bör vara runt 60 minuter. Detta för att hinna bygga upp en atmosfär som ger en trygghet hos respondenten som möjliggör att välutvecklade svar ges.³¹ Tre av fyra intervjuer hamnar inom ramen för vad Jacobsen klassar som en optimal intervjutid. Anledningen till att den fjärde intervjun hamnade utanför optimal längd är att fråga 9-11 i intervjumallen utelämnades på respondentens inrådan. Då övriga frågor besvarades utförligt, bedöms detta inte sammantaget skada studien.

Intervjuerna gjordes hos respektive respondents kontor i Göteborg vilket innebär att möten blivit smidigare att planera in för dem. Att göra personliga intervjuer framför att använda sig av exempelvis telefonintervjuer torde bidra till möjligheten att ge respondenterna större möjlighet att utveckla sina svar och för intervjuaren att förklara om det uppstår frågor.³² Under intervjuerna deltog alla tre av medlemmarna i gruppen. Med detta upplägg kunde en person helt vara inställd på att leda intervjun, en fick i huvuduppgift att ställa kompletterande frågor och se till så att inget gruppen ville ha svar på lämnades obesvarat. Den tredje agerade sekreterare och försökte fånga, inte bara vad, utan även hur det sades. Intervjuerna bandades dessutom, alla dessa åtgärder vidtogs för att minimera risken att gå miste om information.³³

Enligt Bryman (2002) finns två kvalitativa intervjumetoder, *semistrukturerad* samt *ostrukturerad*. Semistrukturerad metod innebär att forskaren använder sig specifika teman som dokumenterats i exempelvis en intervjumall.³⁴ Valet gjordes att en semistrukturerad intervju skulle lämpas sig bäst för studien. En nackdel med denna intervjuform är att det tar tid att sammanställa och analysera svaren³⁵. En intervjumall gjordes i förväg, granskades och godkändes av handledare och sändes iväg till respondenterna. Under intervjuerna användes sedan guiden som utgångspunkt. Fördelen med en intervjuguide är att en stabil bas används men beroende på hur intervjun gestaltar sig finns möjligheten att ändra ordning på frågor

³¹ Jacobsen, D.I. *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur 2002

³² Jacobsen, D.I. *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur 2002

³³ Jacobsen, D.I. *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur 2002

³⁴ Bryman, A, *Sambällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber Ekonomi, 2002

³⁵ Jacobsen, D.I. *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur 2002

och följa upp dessa. Detta för att kunna korrigeras och få fram den information som är relevant. Nackdelen är att de olika intervjuerna kan få tyngd på olika saker.³⁶

2.5 Bearbetning och analys

Efter intervjuerna gjordes en sammanställning för att strukturera intervjuerna under de olika förutbestämda frågorna. Under denna process användes bandinspelningarna för att försäkra att information inte förbisetts. Därefter korrigerades texten, intervjusvaren kategoriserades under olika rubriker och överflödiga information för studien eliminerades och den slutliga texten för uppsatsen sammanställdes. Genom detta tillvägagångssätt sattes respondenternas svar mot varandra vilket ger läsaren en större överblick av relevant resultat. Nackdelen med detta är att informationen från intervjuerna inte återges till fullo vilket kan leda till en subjektiv återgivning av intervjumaterialet.³⁷

För att säkerställa att svar från intervjuerna inte missuppfattats skickades intervjusvaren åter till respondenterna. Svar erhöles bara från en respondent som menade på att somliga av dennes svar missuppfattats. Då de felaktiga tolkningarna inte berördes i text mer än en gång eliminerades detta ur texten. Resultatet av studien torde inte påverkas eftersom detta inte innebar någon märkbar förändring av materialet.

För att få en överskådlig struktur, som underlättar för läsaren av uppsatsen, har samma rubriker i empiri och analys använts. Detta gör att läsaren får möjlighet, att enkelt kunna gå tillbaka i arbetet, och se från vilken empiridel analysen är dragen från. Mest fördelaktigt hade varit att rubrikerna i empiri- och analyskapitlet använts även i teorikapitlet då kopplingarna i analysen lättare gått att hitta där. Det alternativet slopades eftersom teorikapitlet blev svåräst och ”rörigt”. Att ha teorikapitlet som det är utformad tros bidra till en större förståelse för problematiken vilket underlättar för läsaren att förstå efterföljande kapitel.

Analysen genomfördes kontinuerligt med redogörelsen av empiriresultaten. Då forskare väljer att använda sig av en sådan analysmetod skapas möjligheten att resultaten som funnits i praktiken omgående kan jämföras utifrån de teorier som tagits fram. Detta gör det möjligt att diskutera och korrigeras analysen under hela arbetets gång. Vid en sådan form av analys menar Olsson och Sörensen (2003) att tolkningen av empirin blir valid. Fördelen att använda sig av en fortlöpande process är även att empiriresultaten alltid bearbetas och ställs mot referensramen när informationen är färsk. Nackdelen torde vara att forskaren på grund av att han befinner sig olika faser av uppsatsen kan analysera liknande resultat på olika sätt.³⁸ Att använda sig av denna metod tros ha bidragit till att uppsatsens analys blivit utförd under bästa tid och förhållanden, nämligen när informationen är som färskas. Efter att hela analyskapitlet var klart gjordes en grundlig genomgång av materialet för att eliminera ”felaktiga” och för långsökta kopplingar mellan empiri och referensram.

Under hela processen med studien har resultat och utformning av analys funnits med i bakhuvudet hos de som skrivit uppsatsen. Detta har bidragit till möjligheten att kunna reflektera längre och bearbeta den information som analyserats. Denna process har känts naturlig och förhoppningsvis bidragit till en mer genomarbetad analys, ett tankesätt som

³⁶ Bryman, A, *Sambällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber Ekonomi, 2002

³⁷ Jacobsen, D.I. *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur 2002

³⁸ Olsson och Sörensen, *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*, Stockholm, Liber AB, 2001

även Andersen (1998) styrker. Han menar att analysen inte skall reflekteras över först efter insamlandet av data, utan redan under de tidiga faserna av problemformuleringsprocessen. Andersen menar att detta är viktigt framförallt därför att analystekniken ställer krav på tid och kvalifikationer.³⁹ Det som borde kunna ifrågasättas med denna arbetsgång är om författarna tänker så mycket på analys och vad som skall fram, att det medvetet eller omedvetet leder till att resultat vinklas för att passa för analysen. För att minimera denna risk har handledare, främst Anna-Karin Pettersson, och andra akademiker konsulterats för att granska materialet analysen grundas på. Personerna har först fått gå igenom sammanställning av intervjuerna och referensramen och därefter analysen till arbetet. Av de personer som kontrollerat erhöles några kommentarer rörande att analys på vissa ställen var för vag och koppling mellan referensram och empiri ifrågasattes. Nämnda delar genomarbetades därför åter, där de antingen utvecklades och förklarades bättre eller i somliga fall fick tas bort från uppsatsen.

2.6 Källkritik

För att undvika användandet av opålitliga källor har vetenskapliga artiklar sökts via databaserna Business Source Premier och J Store. Information har även tagit från andra tidskrifter vilka inte kan ses som vetenskapliga. Då dessa saknar den vetenskapliga tyngd tidigare nämnda artiklar har övervägandet om användandet av dessa varit viktigt. Fördelarna med att de passade vår underökning övervägde nackdelarna med möjligheten att de är vinklade och saknar vetenskaplig grund. En annan nackdel med alla typer av artiklar och källor är att de är skrivna i ett annat syfte än till denna uppsats. Detta skulle kunna leda till att information används eller utnyttjats på ett sätt som av författarna till dessa källor inte avsett. Vid användning av tryckta källor valdes i första hand litteratur rekommenderad av lärare, doktorander och professorer på olika universitet. Detta bidrar till att en stor del av använd litteratur redan granskats av kunniga inom olika områden. Litteratur som ändå är uppsökt på egen hand har värderats genom att ta ställning till förlag, författare samt de källor som de refererar till.

De källor som används i studien har delvis varit med i tidigare forskning inom ämnesområdet. Dessa måste anses som pålitliga och styrker därför grunden som studien vilar på. Då källorna till stor del är relativt färskas och inte har ”för tidiga” tryckdatum bör även detta tala till studiens fördel. Vissa forskningsartiklar som presenteras i referensramen är dock skrivna längre tillbaka i tiden. Dessa har främst använts för att ge en bild av hur utvecklingen inom området skett. Då dessa artiklar skrivits kan regelverken ha sett annorlunda ut vilket har beaktas vid bearbetning av dessa.

2.7 Validitet och reliabilitet

I en studie bör informationens validitet och reliabilitet säkras på ett tillfredställande sätt. Validiteten handlar om studiens giltighet medan reliabiliteten anger säkerheten för uppsatsen.⁴⁰

³⁹ Andersen, I, *Den uppenbara verkligheten: val av samhällsvetenskaplig metod Studentlitteratur*, Lund 1998

⁴⁰ Holme, I.M, Solvang, B.K, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur, 1997

2.7.1 Validitet

Det är viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt till den data som samlats in genom intervjuerna. Validitet innebär, enligt Holme och Solvang (1997), en undersöknings förmåga att mäta vad den avser att mäta.⁴¹ Validitet kan vidare delas upp i två olika aspekter: inre och yttre validitet. Inre validitet innebär att den information som samlas in är ämnad för uppsatsen.⁴² Då intervjuerna genomförts med väl insatta personer arbetande på de fyra största revisionsbyråerna i världen, anses den inre validiteten hög. Vad som skulle kunna höja den inre validiteten är intervjuer med fler redovisningsspecialister och revisorer. Då de fyra utvalda respondenterna är de som är mest insatta i problematiken på respektive byrå i Göteborg, torde urvalet av respondenter vara tillräckligt.

Vad gäller den yttre validiteten, som innebär att resultatet kan generaliseras, anses inte den vara särskilt hög⁴³. Detta främst beroende på att studien endast innefattar respondenter från redovisningsområdet. Vad som skulle stärka den yttre validitet, och även generaliserbarheten, för uppsatsen är kompletterande intervjuer med analytiker, företag och normsättare. Detta hade belyst problematiken från flera olika aspekter och möjliggjort eventuella generella drag.

Gällande intervjuförfarandet kan en närhet skapas mellan intervjuare och intervjuobjekt, varför det då är viktigt att försöka minimera risken av förväntade svar under intervjun. Genom att låta intervjuobjekten se frågorna i förväg och ha frågor utan värderingar i har detta försökt att uppnås. Med öppna svarsalternativ har respondenterna fått möjlighet att uttrycka sig själva och utveckla sina svar. Negativt med detta är att respondenten ges möjligheten att svara runt frågan och kan vinkla svaren så att frågans ursprungliga syfte inte uppnås.⁴⁴

Tillförlitligheten är en annan viktig del av validiteten och enligt Bryman (2002) innebär detta att säkerställa att forskningen utförs på ett ”korrekt” sätt och att resultat rapporteras till dem som studerats, för att dessa skall bekräfta att forskaren fått en korrekt bild.⁴⁵ Möjligheten att intervjuaren inte uppfattar betydelsen av vad respondenten menar i ett svar är naturligtvis även den påtaglig vid öppna intervjuer. Som ett försök att eliminera denna faktor har sammanställt resultat sänts tillbaka till respondenterna för att få ett godkännande samt en verifikation på att det som är med i studien överensstämmer med svaren under intervjun. Dessa åtgärder torde öka validiteten i uppsatsen. När information skickas tillbaka till respondenterna uppkommer dock risken för att information som kommit fram under intervjun återkallas om intervjuobjektet anser att det han/hon sagt på något sätt kan ”skada” sig själv eller organisationen personen arbetar för. Som nämndes tidigare i kapitlet erhöles bara svar från en respondent där svaren ansågs felaktiga. Då detta inte var svar som användes i stor grad (ett ställe i empirin) har påverkan av resultatet varit minimal.

⁴¹ Holme, I.M, Solvang, B.K, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur, 1997

⁴² Jacobsen, D.I. *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur 2002

⁴³ Jacobsen, D.I. *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur 2002

⁴⁴ Holme, I.M, Solvang, B.K, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur, 1997

⁴⁵ Bryman, A, *Sambällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber Ekonomi, 2002

2.7.2 Reliabilitet

Pålitligheten i de resultat som har framkommit av forskarnas undersökningar är det som kallas reliabilitet. Reliabilitet är ett mått som mäter i vilken utsträckning en undersökning skulle få samma resultat om undersökningen gjordes om på samma sätt av andra oberoende personer. Skulle en ny undersökning visa på samma resultat sägs den ha en hög reliabilitet.⁴⁶ Under intervjuerna ställdes följdfrågor som inte fanns med i intervjumallen, vilket kan försvåra för andra oberoende personer att göra om liknande intervjuer. Detta leder till en sänkt reliabiliteten för undersökningen. Då intervjuerna är inspelade i sin helhet finns det dock möjlighet, för kommande forskning, att finna dessa följdfrågor.

Enligt Bryman (2002) kan oberoende personer granska resultaten forskarna kommit fram till för att påvisa kritik och brister och därigenom öka reliabiliteten.⁴⁷ Under uppsatsens gång har material alltid granskat av alla gruppmedlemmar. Dessutom har handledare och utomstående personer fått ta del av materialet. Den öppna kommunikationen mellan nämnda parter har åskådliggjort brister i studien och genom att korrigera dessa har reliabiliteten i uppsatsen stärkts.

Det som kan ha bidragit till sänkt reliabilitet är det faktum att under intervjusituationerna kanske inte respondenterna svarat i enlighet med deras egna åsikter utan färgats av byråns ståndpunkter.

⁴⁶ Holme, I.M, Solvang, B.K, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur, 1997

⁴⁷ Bryman, A, *Sambällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber Ekonomi, 2002

Kapitel 3 – Referensram

I detta kapitel ges läsaren den referensram som används i studien. Först ges en bred bild av begreppet leasing, hur standarderna ser ut idag och hur redovisningen kan påverka företagets balans- och resultaträkning. Vidare ges en genomgång av tidigare forskning inom leasingredovisning som senare kommer att kopplas till empirin.

3.1 Utveckling av normer

Utvecklingen inom leasingområdet har ställt krav på normgivarna att utforma standarder för leasingredovisningen som följer med utvecklingen. De tidiga rekommendationerna både i USA och EU ansågs som allt för allmänt hållna, och hade ingen större genomslagskraft på praxis. Problemet med rekommendationerna var att normgivarna utformade dem så att aktörerna ändå kunde anpassa avtalsvillkoren efter normerna och samtidigt uppnå de redovisningseffekter de sökte. Här går åsikterna isär om hur ett sådant missbruk kan stävjas. Det finns de som anser att normgivarna bör införa normer som innehåller betydligt tydligare och mer fasta kriterier, medan vissa anser att normerna bör vara mer allmänt hållna. Förespråkare för den sista varianten anser att eftersom det finns många olika avtalsvarianter går det inte att införa specifika regler för varje avtalsvariant. Mer allmänt hållna regler menar de ger företagen möjlighet att återge en mer rättvisande bild av verksamheten. Denna lösning kräver dock en stark revisor som kan föra diskussionen med företagsledningen om vad som är en ekonomiskt rättvisande redovisning. För att hjälpa revisorerna med detta har utvecklingen gått mot att ge specifika kriterier på hur avtal skall bedömas. Jämförs IASB:s standarder med FASB:s rekommendationer är de mer allmänt hållna, något som IASB fått kritik för.⁴⁸

Då normgivarna i allmänhet utformat standarder för redovisning av leasingavtal har de agerat både utifrån mätaspekten och utifrån informationsaspekten. Det bestämdes att ekonomisk innebörd skall gå före juridisk form, så kallad "Substance over form". Detta främst för att fler företag skulle aktivera leasade tillgångar och på så sätt öka jämförbarheten med företag som inte använder sig av leasing. Här kan nämnas fallet med sale- and leaseback som presenterades i problemdiskussionen. I en sådan transaktion har inget hänt med tillgången. Den har säkert inte ens förflyttats från företaget utan det är samma tillgång som finns kvar och används. Det lån som möjligtvis har löst upp har istället ersatts med framtida förpliktelser mot den nya finansiären, leasegivaren, vilket innebär framtida utflöde av resurser från företaget. Detta faller inom ramen för definitionen av en skuld.⁴⁹

3.1.1 IASB:s föreställningsram

IASB:s standarder bygger på den föreställningsram som utarbetades och publicerades av IASC 1989 och fastställdes av IASB i april 2001. Föreställningsramen behandlar begrepp och grundprinciper för utformning av finansiella rapporter avsedda för externa användare. Syftet med föreställningsramen är bland annat att vägleda IASB i arbetet med att utforma och omarbeta internationella redovisningsstandarder. Föreställningsramen behandlar definitioner av viktiga begrepp, centrala för all redovisning. Exempel på sådana begrepp är tillgång och

⁴⁸ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

⁴⁹ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

skuld.⁵⁰ Genom att utforma gemensamma definitioner av centrala begrepp som tillgångar och skulder i föreställningsramen strävar IASB mot att minska skillnaderna som finns mellan olika nationer vad gäller just dessa begrepp. Begreppen ligger även till grund för de standarder som IASB utformat. Då en standard skiljer sig från ramverket är standarden överordnad ramverket.⁵¹

En tillgång är per definition en resurs som kontrolleras av företaget till följd av en inträffad händelse och som förväntas innebära ekonomiska fördelar för företaget i framtiden.⁵² Många tillgångar har en fysisk form exempelvis en maskin eller fastighet. Detta är dock inte en avgörande egenskap för att ett objekt skall klassas som en tillgång, utan den kan även vara immateriell. Det kan argumenteras för att ett leasingavtal torde redovisas som en immateriell tillgång då det endast är rättigheten att använda en maskin företaget har.⁵³ Även olika sorters rättigheter kan utgöra tillgångar om de förväntas innebära ekonomiska fördelar i framtiden. Många tillgångar är förknippade med den legala rättigheten, såsom äganderätt. En leasad egendom utgör en tillgång för företaget om företaget har det bestämmande inflytandet över de ekonomiska fördelar som förknippas med tillgången.⁵⁴

En skuld är per definition ett befintligt åtagande för företaget till följd av inträffade händelser vilka förväntas leda till ett utflöde från företaget av resurser som innefattar ekonomiska fördelar.⁵⁵ Förpliktelsen är en skyldighet eller ett ansvar att agera på ett visst sätt. Det kan exempelvis vara en summa som skall betalas eller en vara som skall levereras. En förpliktelse uppstår när företaget ingått ett oåterkalleligt avtal om att exempelvis förvärva en tillgång och då har ingen eller ringa möjlighet att undvika åtagandet.⁵⁶

En post som ryms inom antingen definitionen för en tillgång eller skuld skall redovisas i balansräkningen om de ekonomiska fördelarna som är förknippade med posten sannolikt kommer att tillföras eller lämna företaget i framtiden och då postens värde kan mätas på ett tillförlitligt sätt.⁵⁷

3.2 Definition av leasing

Leasing, som kan översättas med uthyrning, innebär att en leasetagare ges rätt att på avtalade villkor under en avtalad period använda en tillgång mot att en avgift betalas till ett leasingbolag.⁵⁸ I Europa behandlar IASB:s standard IAS 17 redovisning av leasing medan det i USA är FASB:s Statement No. 13 som används som standard. Dessa två standarder skiljer sig åt vad gäller definition av leasingavtal.

⁵⁰ IASB Föreställningsram punkt 5

⁵¹ IASB Föreställningsram punkt 1-2

⁵² IASB Föreställningsram punkt 53-59

⁵³ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

⁵⁴ IASB Föreställningsram punkt 53-59

⁵⁵ IASB Föreställningsram punkt 60-64

⁵⁶ IASB Föreställningsram punkt 60-64

⁵⁷ IASB Föreställningsram punkt 83

⁵⁸ Ekonomistyrningsverkets hemsida: www.esv.se [07-04-24]

3.2.1 Definition enligt IASB

IASB skiljer på två olika sorters leasingavtal: operationellt- och finansiellt. Standarden är uppbyggd på så sätt att det finansiella leasingavtalet beskrivs noggrant, och allt som inte faller inom ramen för ett finansiellt leasingavtal är operationellt. Klassificering av leasingavtal avgörs av i vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar, förknippade med ägandet av leasingobjektet, som finns hos leasegivaren eller leasetagaren. Per definition är ett finansiellt leasingavtal ett avtal där de ekonomiska riskerna och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt i all väsentlighet överförs från leasegivaren till leasetagaren. I ett finansiellt leasingavtal kan, men behöver inte, äganderätten slutligen övergå till leasetagaren. Ett avtal som inte faller inom dessa ramar räknas som operationellt. Ett leasingavtal skall alltså betraktas efter avtalets ekonomiska innebörd och inte på avtalets juridiska form.⁵⁹

3.2.2 Definition enligt FASB

FASB ställer i sin Statement No. 13 upp fyra kriterier för leasingavtal. Ett avtal som träffas av ett eller flera av dessa räknas som finansiellt leasingavtal. Övriga avtal som inte faller in under något av dessa kriterier redovisas som operationellt. De fyra kriterierna är följande⁶⁰:

1. Leasingavtalet överför äganderätten från leasegivaren till leasetagaren i slutet av leasingperioden.
2. Avtalet innehåller en option om köp av tillgången vid leasingperiodens slut.
3. Leasingperioden utgör mer än 75 procent av tillgångens beräknade ekonomiska livslängd. Skulle leasingperioden börja då tillgångens ekonomiska livslängd redan passerat 75 procent skall detta kriteriet inte användas för att klassificera leasingavtalet.
4. Nuvärdet av minimileasingavgifterna i början av leasingperioden är lika eller större än 90 procent av tillgångens verkliga värde.

Den omarbetning som IASB och FASB nu har startat skall leda till en gemensam standard för redovisning av leasing.⁶¹

3.3 *Skillnad mellan finansiellt och operationellt leasingavtal*

Leasing kan som tidigare nämnts delas upp i finansiell- och operationell leasing och beroende på klassificering av leasingavtalet kommer balans-, resultaträkning och nyckeltal påverkas olika.⁶²

3.3.1 Operationell leasing

Operationell leasing är mest lik ett vanligt hyresavtal och de två parter som är delaktiga är ett leasingbolag samt en leasetagare. Den vanligaste formen av operationell leasing innebär att leasingbolaget innehar en tillgång som leasetagaren hyr mot en avgift (leasingavgift). Den ekonomiska risken, service, underhåll samt försäkring för egendomen står leasingbolaget för. Gällande leasingavtalets längd är den kortare än den ekonomiska livslängden på tillgången och en uppsägning av avtalet är vanligtvis inte förenat med extra avgifter för leasetagaren.⁶³

⁵⁹ IAS 17 punkt 4

⁶⁰ FASB hemsida <http://fasb.org/> [2007-04-15]

⁶¹ IASB:s hemsida: <http://www.iasb.org> [2007-04-16]

⁶² Svenska Bankföreningen, (2004) *Bankernas Finansbolag 2004*

⁶³ Wennberg, I, (2006) Allt mer småföretag leasar. *Nytt från revisorn* 2006-03-21

Typexempel på operationell leasing är leasing av datorer, tjänstebilar och kopieringsmaskiner.⁶⁴

3.3.2 Finansiell leasing

Finansiell leasing är jämfört med operationell leasing mer som ett köp av en tillgång där de ekonomiska riskerna, service, underhåll samt försäkring ombesörjs av leasetagaren. I denna form är det även vanligt att en tredje part är delaktigt, en finansiär, vanligtvis en bank eller dylikt.⁶⁵ Leasetagaren binder sig här vid avtalet och efter leasingtidens slut så kan, men behöver inte, äganderätten övergå till leasetagaren.⁶⁶ Här ger ofta leasetagaren leasegivaren specifika instruktioner gällande objektet som denne sedan köper för att till sist leasa ut.⁶⁷ När det gäller finansiella leasingavtal så är det vanligt gällande maskiner och inventarier till ett större värde än de vid operationell leasing. Typer av finansiell leasing är sale- and leaseback och investortleasing. Det förstnämnda innebär att ett företag säljer av en egen tillgång, till exempel kontorslokal, för att sedan leasa den samma. Investortleasing nyttjas främst när det gäller investeringar av betydande art och där tillgången har en lång ekonomisk livslängd.⁶⁸ I detta fall så köper ett företag, vanligtvis finansbolag, som inte har några egna investeringsplaner men en god kassa ett leasingobjekt för att leasa detta till ett företag som har kapitalbrist men stora investeringsplaner. Ett exempel på detta återfinns inom flygplansindustrin där trafikflygplan ofta är finansierade på detta sätt.⁶⁹

3.3.3 Skillnader i redovisning av leasingavtal

Det operationella leasingavtalet redovisas inte i balansräkningen utan de avgifter som leasetagaren betalar till leasegivaren kostnadsförs linjärt över leasingtiden. För leasegivaren utgör leasingobjektet en tillgång i balansräkningen. Tillgången skall sedan skrivas av och eventuellt ner på samma sätt som leasegivaren behandlar liknande tillgångar.⁷⁰ Finns det en första förhöjd leasingavgift vid operationella leasingavtal skall den kostnadsföras linjärt över leasingperioden.⁷¹

En leasetagare redovisar ett finansiellt leasingavtal som en tillgång och skuld i balansräkningen. Tillgången blir således leasingobjektet och skulden blir de framtida leasingavgifterna till leasegivaren. Då leasetagaren har en tillgång är denna föremål för avskrivningar under den uppskattade nyttjandeperioden. Avskrivningarna påverkar resultatet linjärt över nyttjandeperioden. Leasingavgifterna blir vid ett finansiellt leasingavtal inte direkt en kostnad, eftersom de sätts upp som en skuld i balansräkningen. Dessa blir ”uppdelade” på amortering av skulden och räntekostnader tills skulden är betald. Detta innebär att det bara blir räntebetalningarna som är resultatpåverkande medan amorteringen på skulden endast genererar utbetalningar hos leasetagaren. För leasegivaren omvandlas leasingobjektet till en fordran då avtalet ingås och fordran består således av de obetalda leasingavgifterna som leasetagaren betalar under avtalets löptid.⁷²

⁶⁴ Hallgren, Ö, *Finansiell strategi och styrning*, 7:e upplagan, Helsingborg: Ekonomibok förlag AB, 2001.

⁶⁵ Wennberg, I, (2006) Allt mer småföretag leasar. *Nytt från revisorn* 2006-03-21

⁶⁶ IAS 17 punkt 4

⁶⁷ Hallgren, Ö, *Finansiell strategi och styrning*, 7:e upplagan, Helsingborg: Ekonomibok förlag AB, 2001.

⁶⁸ Wennberg, I, (2006) Allt mer småföretag leasar. *Nytt från revisorn* 2006-03-21

⁶⁹ Hallgren, Ö, *Finansiell strategi och styrning*, 7:e upplagan, Helsingborg: Ekonomibok förlag AB, 2001.

⁷⁰ Smith, D, *Redovisningens språk*, 2:a upplagan Lund, Studentlitteratur, 2000

⁷¹ IAS 17 punkt 33-34

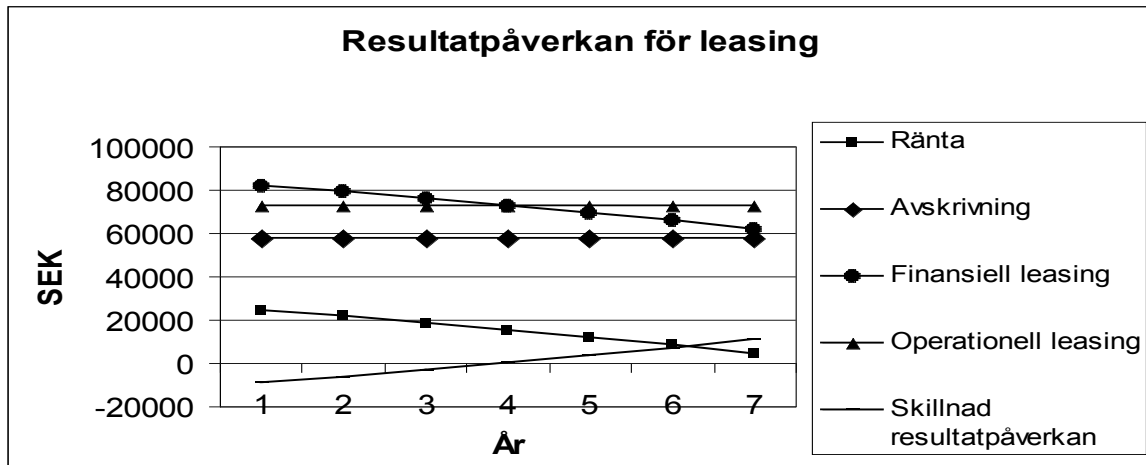
⁷² Smith, D, *Redovisningens språk*, 2:a upplagan Lund, Studentlitteratur, 2000

3.3.4 Redovisningens påverkan på resultat- och balansräkning

Om ett företag sluter ett leasingavtal som klassas som antingen operationellt eller finansiellt får det, som redan nämnts, olika påverkan på företagets resultat samt företagets nyckeltal. Nedan följer ett exempel på hur resultateffekten och effekten på balansräkningen blir för två olika företag beroende på om de redovisar leasingavtalet som operationellt eller finansiellt. Efterföljande exempel åskådliggör hur ett företags balansräkning och följaktligen nyckeltal utvecklas vid operationell- eller finansiell leasing.

I början av år 1 väljer två liknande företag på grund av oklarheter i ett avtal att redovisa leasing av en maskin som finansiell (företag A) respektive operationell (företag B). Maskinen har årliga leasingavgifter på 72 352 kr. Avtalets löptid är sju år och den marknadsmässiga räntan för liknande företag inom samma bransch är i början på år 1 sex procent. Efter leasingtiden har maskinen inget återstående restvärde.⁷³

Figur 3.1 Resultatpåverkan vid ett operationellt och ett finansiellt leasingavtal.

Figuren visar på hur stor resultatpåverkan finansiell- och operationell leasing får under exemplrets sjuårsperiod. Linjen för ”finansiell leasing” illustrerar den sammanlagda resultatpåverkan för det avtalet, det vill säga linjen för ”ränta” samt ”avskrivning” ihop under de sju åren. Denna har en negativ lutning då resultatpåverkan blir mindre och mindre för varje år eftersom räntekostnaderna minskar. Linjen ”operationell leasing” är konstant eftersom det bara blir samma leasingavgift varje år. Ränte- och avskrivningslinjen visar deras enskilda påverkan på resultatet varje år vid ett finansiellt avtal. Dessa två ihop utgör alltså tillsammans linjen för ”finansiell leasing”. Linjen ”skillnad resultatpåverkan” visar skillnaden mellan hur mycket mer resultatpåverkan finansiell leasing har jämfört med operationell. Tills den linjen är över nollstrecket innebär detta att finansiell leasing belastar resultatet med högre kostnader än vad det operationella skulle ha gjort. Efter cirka fyra och ett halvt år vänder det och finansiell leasing innebär mindre kostnader än operationell i räkneexemplet.

Företag A, som redovisar avtalet som finansiellt, måste föra upp en tillgång och en skuld i balansräkningen. Företag A gör en nuvärdesberäkning av leasingavgifterna som är 72 352 kr/år i sju år och får fram ett nuvärde som är 403 869 kr. Dessa utgörs av $72\,352 \text{ kr} \cdot 5,582$

⁷³ Handelshögskolans hemsida: <http://kursportal.student.gu.se> [2007-04-17]

som är AF (annuitetsfaktor för sju år med sex procents ränta). 403 869 kr aktiveras i balansräkningen som en tillgång. Detta belopp, 403 869 kr, ger samtidigt upphov till en skuld på motsvarande belopp som även den aktiveras fast på skuldsidan i balansräkningen. Under de efterföljande sju åren görs avskrivningar på tillgången. Restvärdet är noll efter sju år och avskrivningarna blir följaktligen 57 696 kr/år (403 869 kr/7). På den skuld som aktiverades betalas det ränta samt amorteras. Ränta beräknas på skuldens ingående balans varje år, år 1, sex procent av 403 869 kr. Storleken på amorteringen blir skillnaden mellan leasingavgiften som skulle ha betalats varje år vid ett operationellt avtal 72 352 kr minus räntan varje år, år 1, 24 232 kr. Amorteringen första året blir således 48 120 kr (72 352 kr – 24 232 kr). Första året blir det således, för företag A, följande förändring på balans- och resultaträkningen:⁷⁴

BR: Tillgångssidan: Maskiner och Inventarier + 403 869 kr (72 352 kr* AF (6 %, 7år) 5,582).
Avskrivning 57 696 kr (403 869 kr/7).

Skuldsidan: Leasingskuld + 403 869 kr (samma uträkning som ovan för tillgången).
Amortering 48 120 kr (leasingavgiften 72 352 kr – räntekostnaden 24 232 kr).

RR: Kostnad 81 928 (utgörs av ränta 24 232 kr samt avskrivning 57 696 kr).

Tillgången och skulden kommer över de sju åren att skrivas av samt amorteras och kommer att vara noll efter sjuårsperioden. Vad som sker gällande den finansiella leasingens resultatpåverkan är att den minskar eftersom räntan på leasingskulden minskar i takt med amorteringarna på densamma. Räntan (se figur 3.1) beräknas på IB-värdet av leasingskulden som blir mindre och mindre för varje år. Den andra faktorn som påverkar resultatet vid finansiell leasing är avskrivningarna på tillgången (se figur 3.1), då dessa är konstanta så minskar alltså resultatpåverkan i samma takt som räntekostnaden (se figur 3.1). Amortering på leasingskulden är således inte en kostnad utan bara ett utflöde av likvida medel.⁷⁵

Företag B som anser att leasingavtalet är av det operationella slaget betalar bara leasingavgiften varje år vilket innebär att balansräkningen inte påverkas överhuvudtaget. Påverkan på balans- och resultaträkningen första året för företag B blir följande:

BR: Ingen påverkan

RR: Kostnad leasing 72 352 (enligt avtal).⁷⁶

Skillnaden i resultatpåverkan mellan det operationella och det finansiella leasingavtalet blir således att det finansiella avtalet påverkar resultatet med 81 928 kr i kostnader första året medan det operationella avtalets påverkan på resultatet blir 72 352 kr i kostnader. Skillnad blir då 72 352 kr minus 81 928 kr vilket blir -9576 kr som även skillnad resultatpåverkan linjen börjar på år 1 i grafen. För att se uträkningar av hela exemplet under alla sju åren hänvisas till Bilaga Räkneexempel 1.

3.3.5 Redovisningens påverkan på nyckeltal

Sett ur ett redovisningsperspektiv är ett speciellt skäl till leasing att få nyttja de redovisningskonsekvenser som följer med leasing av tillgångar. Definitionsmässigt enligt föreställningsramen uppkommer en skuld och tillgång vid leasing. Vid operationell leasing hamnar dock tillgången utanför balansräkningen vilket leder till att soliditeten blir bättre än

⁷⁴ Handelshögskolans hemsida: <http://kursportal.student.gu.se> [2007-04-17]

⁷⁵ Handelshögskolans hemsida: <http://kursportal.student.gu.se> [2007-04-17]

⁷⁶ Handelshögskolans hemsida: <http://kursportal.student.gu.se> [2007-04-17]

om tillgången skulle anskaffas genom ett köp. Vid jämförelse med ett vanligt köp, som allt som oftast är lånefinansierat och ökar tillgångs- och skuldsidan i balansräkningen, uppnås en bättre räntabilitet på totalt kapital vid operationell leasing.⁷⁷

Med anknytning till siffrorna i exemplet i avsnitt 3.3.4 har en balansräkning konstruerats med företag A som har ett finansiellt leasingavtal och företag B med ett operationellt för att åskådliggöra och jämföra påverkan på olika nyckeltal. Jämförelse följer nedan:

Balansräkningen för företag A och B antas vara lika när de båda ingår leasingavtalet. I början av år 1 består balansräkningen av följande: tillgångar: 2 000 000 kr, skulder 1 200 000 kr samt eget kapital 800 000 kr. Denna balansräkning antas vara konstant och det enda som påverkar den under de fem åren som exemplet sträcker sig är de olika årens resultat, vilka läggs till eget kapital. Dock aktiverar företag A under år 1, de tillgångar och skulder som uppstått genom det finansiella leasingavtalet, vilket åskådliggörs i tabellen nedan.

Resultatet i exemplet antas för år 1 bli 300 000 kr för företag B med det operationella leasingavtalet vilket ger ett resultat för företag A med finansiell leasing motsvarande 290 424 kr (300 000 kr – 9 696 kr⁷⁸). Resultatet för företag A blir 290 424 kr eftersom företag A påverkas av det finansiella leasingavtalet med 81 928 kr (se avsnitt 3.3.4) i kostnader första året vilket är 9 696 kr mer än företag B med det operationella leasingavtalet. Företag B har bara leasingavgiften på 72 352 kr/år. Om resultatet för år 1 vid operationell leasing antas bli 300 000 blir resultatet för företag A med det finansiella leasingavtalet således 9 696 kr sämre, 290 424 kr. År 2 antas resultatet bli 200 000 kr vid operationell leasing vilket i sin tur innebär att resultatet för företaget med det finansiella leasingavtalet blir 193 311 kr⁷⁹. Företag A med det finansiella leasingavtalet har nämligen kostnader som är 6 689 kr högre än företaget med det operationella leasingavtalet. Vid det tredje året antas resultatet bli 150 000 kr vid operationell leasing vilket gör att resultatet för företag A med det finansiella leasingavtalet blir 146 371 kr⁸⁰. År tre blir resultatet påverkat med 3 629 kr mer i kostnader för företag A vilket alltså ger ett lägre resultat för företag A än för företag B. Nedan följer en treårig översikt på hur olika nyckeltal påverkas av de två alternativen:

Figur 3.2 Nyckeltalspåverkan av ett operationellt och ett finansiellt leasingavtal. Under år 1-3 i exemplet. Beloppen i tabellen är i kronor.

Nyckeltal	År 1		År 2		År 3	
	Operationell	Finansiell	Operationell	Finansiell	Operationell	Finansiell
Balansomslutning	2000000	2403869	2000000	2346176	2000000	2288477
Eget Kapital	800000	800000	1100000	1090424	1300000	1283735
Årets Resultat	300000	290424	200000	193311	150000	146371
Re	37,50%	36,30%	18,18%	17,73%	11,54%	11,40%
Rt	15,00%	12,08%	10,00%	8,24%	7,50%	6,40%
Sol	40,00%	33,28%	55,00%	46,48%	65,00%	56,10%

För fullständig uträkning över alla fem åren i exemplet se Bilaga Räkneexempel 2.

⁷⁷ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

⁷⁸ Hämtat från tabell i bilaga 1, finansiella leasingens resultatpåverkan jämfört med den operationella år 1.

⁷⁹ Hämtat från tabell i bilaga 1, finansiella leasingens resultatpåverkan jämfört med den operationella år 2.

⁸⁰ Hämtat från tabell i bilaga 1, finansiella leasingens resultatpåverkan jämfört med den operationella år 3.

Detta belyser att vid val att utforma ett avtal som operationellt istället för finansiellt och redovisa därefter, resulterar detta i bättre nyckeltal. Skillnaderna i de olika nyckeltalen kommer med tiden att minska för att sedan övergå till fördel för dem som redovisar finansiell leasing. Efter vändpunkten som i exemplet i 3.3.4 är efter cirka fyra och ett halvt år får företaget med finansiell leasing en mindre resultatpåverkan än företaget med det operationella leasingavtalet. Detta då tillgångs- och skuldmassan blir mindre och mindre i takt med att leasingtillgången skrivs av och leasingkulden amorteras så uppvisas förbättrade nyckeltal.

Forskning som har gjorts gällande om den operationella leasingen skulle aktiveras påvisar även att företags nyckeltal påverkas på ett negativt sätt. Två tidigare studier som gjorts påvisar att det nyckeltal som påverkas mest negativt av att aktivera den operationella leasingen är Rt.⁸¹

3.4 G4+1 samarbetet

IASB:s arbete med att utforma en ny standard för redovisning av leasing tar sin grund i den forskning som sker inom området. Olika större utredningsprojekt har även genomförts, där G4+1 samarbetet ses som det mest omfattande.⁸²

I mitten av 1990 samlades medlemmar från olika normgivningsorgan från Australien, Kanada, Nya Zeeland, Storbritannien och USA plus IASC. Denna grupp kom att kallas G4+1. Deras uppgift var att undersöka redovisning av leasing och hur de existerande standarderna för leasing kunde förbättras. Slutsatser gjorda av G4+1 erkänns inte som GAAP för finansiella rapporter. Dock påverkar deras slutsatser normgivningsorgan runt om i världen vilket i slutändan kan leda till ny praxis eller norm.⁸³

Gruppens undersökningar resulterade i två rapporter som publicerades 1996 och 1999. De rapporterna visade på brister i den existerande leasingstandarderna och det lämnades förslag på hur normgivare kunde utveckla standarderna leasing.

3.4.1 Ett nytt synsätt på leasing

1996 publicerade G4+1 rapporten ”Accounting for leases: A new approach”. Den identifierade tre fundamentala brister i de existerande standarderna för redovisning av leasing.⁸⁴

- De materiella tillgångar och skulder som uppkommer av operationell leasing utelämnas från balansräkningen.
- Liknande transaktioner behandlas olika då marginella skillnader i utformandet av leasingavtal kan resultera i att ett leasingavtal kan klassificeras som operationellt i ett företag medan det klassificeras som finansiellt i ett annat.

⁸¹ Beattie, V., A. Goodacre, and S. J. Thomson. (1998). The impact of constructive operating lease capitalization on key accounting ratios. *Accounting and Business Research* 28 (4) och

Imhoff et al.(1997) “Operating leases: Income effects of constructive capitalization”. *Accounting Horizons*, 11 (2)

⁸² Lipe, R (2001) Lease accounting research and the G4+1 Proposal, *Accounting Horizons* 15 (3)

⁸³ Lipe, R (2001) Lease accounting research and the G4+1 Proposal, *Accounting Horizons* 15 (3)

⁸⁴ Beattie, V, A. Goodacre, and S. J, Thomson. (2006). International lease-accounting reform and economic consequences: The views of U.K. users and preparers. *The International Journal of Accounting* 41 (1)

- Den så kallade ”allt eller inget” -redovisningen av leasing som existerar i nuläget reflekterar inte de transaktioner som ligger till grund för redovisningen.

G4+1 kom i sin rapport fram till att det är den första punkten, att de tillgångar och skulder som uppkommer genom ett operationellt leasingavtal inte redovisas i balansräkningen, som är det största problemet med dagens sätt att redovisa. G4+1 menade att detta främst sker på grund av den godtyckliga gränsdragningen som finns mellan ett operationellt och finansiellt leasingavtal.⁸⁵

Tre år senare publicerade G4+1 sin andra rapport ”Leases: implementation of a new approach” som utmynnade i en rekommendation om att alla leasingavtal bör redovisas i balansräkningen. På detta sätt skulle jämförbarheten mellan företag öka, något som är en grundläggande princip för redovisning. Vidare skulle kostnaden för användarna av de finansiella rapporterna minska då de inte skulle behöva räkna om företagets belopp för operationell leasing, utan detta skulle ske direkt hos leasetagaren.⁸⁶

3.4.2 Kritik mot G4+1

G4+1:s rapporter fick en del kritik mot sitt sätt att se på leasing. Främst var det för deras åsikter om att rätten att nyttja ett objekt, som ett företag rent juridiskt inte äger, ger upphov till en tillgång och skuld som borde återfinnas i balansräkningen. Enligt det synsätt som G4+1 presenterade skall leasetagaren i början av leasingperioden redovisa en tillgång och en skuld till det belopp som nuvärdet av in- och utflöde av ekonomiska resurser utgör (vanligtvis nuvärdet av miniavgifterna för leasingen). Därefter skall företaget redovisa den leasade tillgången och tillkommande skulden i balansräkningen på samma sätt som vanliga tillgångar och skulder.⁸⁷ Kritiker ansåg att om detta skulle gälla borde alla kontrakt som ger upphov till en rättighet redovisas i balansräkningen, även om de ekonomiska fördelarna som kan tillfalla företaget ännu inte säkrats.⁸⁸

Det har även framkommit kritik mot G4+1:s förslag angående värdering av leasingavtal. Främst gäller det kontrakt med omsättningsbaserade leasingavgifter där G4+1 anser att dessa inte bör värderas till minimiavgifterna. G4+1 menar att värderingen i dessa fall skall göras efter jämförelse med motsvarande leasingkontrakt som inte är omsättningsbaserade.⁸⁹ Kritiker menar dock att varje leasingavtal är så pass individuellt och unikt att det inte går att hitta ett avtal som liknar ett annat. Ryan et al. (2001) menar att det i sådant fall är bättre att låta experter avgöra värdet.⁹⁰

⁸⁵ G4+1 (1996) Accounting for lease: A new approach. London: IASC

⁸⁶ G4+1 (2000) Position Paper: Leases: Implementation of a new approach. London: IASC

⁸⁷ Goodarce, A (2003) Operating lease finance in the UK retail sector. *International Review of Retail, Distribution & Consumer Research*; Vol. 13 Issue 1, p99, 27p

⁸⁸ Ryan, S.G., et al. (2001) Evaluation of the Lease Accounting Proposed in G4+1 Special Report. *Accounting Horizons* 15 (3)

⁸⁹ G4+1 (2000) Position Paper: Leases: Implementation of a new approach. London: IASC

⁹⁰ Ryan, S.G., et al. (2001) Evaluation of the Lease Accounting Proposed in G4+1 Special Report. *Accounting Horizons* 15 (3) 289-298

3.5 Fyra aspekter av leasing

IASB lyfter i sitt förarbete till omarbetningen av IAS 17 fram fyra frågor som de anser mer viktiga inför en omarbetning av leasingredovisningen inom vilka mycket forskning genomförts.

3.5.1 Kapitalisering av operationella leasingavtal

Den första frågan handlar om hur kapitalisering av operationell leasing skulle påverka de finansiella rapporterna, och vilka branscher som skulle bli mest utsatta. Från början av 1990-talet och framåt har mycket av forskningen kretsat kring vilken påverkan företagen skulle åsamkas om de skulle aktivera de operationella leasingavtalen. I en undersökning genomförd av Imhoff et al. (1991) undersöktes sju amerikanska företag där andelen operationell leasing av total leasing var relativt hög för att jämföras mot sju företag med relativt låg andel operationell leasing. Imhoff et al. antog en konstant låneränta, konstant nyttjandeperiod och att leasade tillgångar utgjorde 70 procent av totala tillgångar. Vid dessa antaganden visade studien att om operationell leasing skulle redovisas som finansiell leasing skulle räntabilitet på totalt kapital minska med 34 procent hos de företagen med hög andel operationell leasing, och endast 10 procent hos de företagen med mindre andel operationell leasing. Till detta ökade skuldsättningsgraden med 191 procent i företag med hög andel operationell leasing medan de med låg andel endast visade på en ökning med 47 procent vid kapitalisering av den operationella leasingen.⁹¹

Två år senare utökade Imhoff et al. sitt arbete genom att specificera sig till flyg- och speceriindustrin. Med ett urval på 29 flygföretag och 51 speceriföretag visade de att i fall leasingavtalen utformats som finansiella leasingavtal skulle de totala skulderna i varje flygbolagen öka med en median på \$195 miljoner och i speceriföretagen med en median på \$57 miljoner, vilket belyser problematiken med hur stora summor som hamnar utanför balansräkningen varje år.⁹² Detta påvisades även i en artikel från IASB där det skrevs att den globala leasingvolymen för år 2004 uppgick till 579 miljarder dollar varav stora delar redovisades utanför balansräkningen.⁹³

Imhoffs forskning har utvecklats ytterligare under åren. Beattie et al. (1998) valde att undersöka ett större urval av engelska företag med samma antaganden som Imhoff. Beattie fann att beräknat nuvärde av operationell leasing i dessa företag utgjorde i snitt 39 procent av total skuldsättning. De tillgångar som genom operationell leasing då hamnade utanför balansräkningen beräknades till 6 procent av totala tillgångar. Författaren undersökte även hur nyckeltal påverkades av kapitalisering och kom fram till att sex av nio utvalda nyckeltal påverkades kraftigt av kapitalisering av operationell leasing.⁹⁴

⁹¹ Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1991). Operating leases: Impact of constructive capitalization. *Accounting Horizons* 5 (1): 51–63.

⁹² Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1993). The effects of recognition versus disclosure on shareholder risk and executive compensation. *Journal of Accounting, Auditing, and Finance* 8 (4): 335-368.

⁹³ IASB:s hemsida www.iasb.org [2007-04-16]

⁹⁴ Beattie, V., A. Goodacre, and S. J. Thomson. (1998). The impact of constructive operating lease capitalization on key accounting ratios. *Accounting and Business Research* 28 (4)

3.5.2 Relation mellan leasing och skuld

Den andra frågan som IASB nämner i sitt förarbete är vilka likheter som finns mellan leasing och annan form av finansiering, både gällande låneskulder och skulder i form av eget kapital. Forskare har undersökt den likhet som finns mellan en vanlig skuld och den skuld som uppkommer vid ett leasingkontrakt. Flera studier beskriver relationen som finns mellan skuldnivån i ett företag och dess risk på eget kapital. Skulle samma relation finnas mellan leasing och risk på eget kapital kan slutsatsen dras att skulder har likheter med leasing, vilket borde betyda att de skall redovisas på samma sätt. Det är just detta samband forskare har försökt att finna.

Finansiell teori har länge utgått från att skuldnivån (den finansiella risken) är sammankopplad med risk på eget kapital.⁹⁵ Forskare har sedan undersökt om leasing har samma koppling till risk på eget kapital. Bowman (1980) var en av de första att finna sambandet och menade att leasing utgör en sorts fastprisfinansiering för tillgångar. Hur stor del av ett företags totala tillgångar som utgörs av leasing påverkar således ett företags risk på eget kapital.⁹⁶ Imhoff et al. (1993) var först med att undersöka hur operationell leasing påverkade risk på eget kapital. Från tidigare nämnd studie av 29 flygbolag och 51 speceriaffärer noterade i USA visade de först på att skuldnivån klart var sammankopplad med risk på eget kapital. Därefter undersöktes hur operationell leasing, omräknat till nuvärde, påverkade risk på eget kapital. Slutsatsen var att effekterna på risk på eget kapital var i stort sätt lika för skulder och operationell leasing.⁹⁷ Detta bekräftas ytterligare i en undersökning av Beattie et al. (2000) där även de visar på ett klart samband mellan operationell leasing och risk på eget kapital, ett samband som tydligt påminner om sambandet mellan skuld och risk på eget kapital.⁹⁸ Beattie et al. fortsatte sina studier med att endast undersöka likheten mellan en vanlig skuld och den skuld som uppkommer vid ett leasingavtal. I studien undersöker Beattie et al. om leasing anses som ett substitut för eller ett komplement till lånefinansiering. I studien undersöktes 200 engelska börsbolag för att få reda på hur stor andel leasing utgjorde av totala tillgångar vilka därefter kopplades till företagets P/E-tal, likviditet, storlek, lönsamhet och tillgångstillväxten. Detta jämfördes med företag finansierat med lån och slutsatsen blev att leasing i stora drag påverkar företags finansiella rapporter som en vanlig skuld.⁹⁹

3.5.3 Nyttjande av leasinginformation

Den tredje punkten i IASB:s förarbete handlar om hur information som ges i redovisningen används av investerare, banker och andra användare av de finansiella rapporterna. En del av den kritik som riktats mot den nuvarande standarden för leasingredovisning är att användarna av årsredovisningen inte alltid får den information de behöver för att skapa sig en uppfattning om hur stor del operationell leasing ett företag har. Analytiker och banker räknar på de siffror som presenteras i redovisningens tilläggsuppgifter för att få fram hur

⁹⁵ Beaver, W., P. Kettler, and M. Scholes. (1970). The association between market determined and accounting determined risk measures. *The Accounting Review* 45 (4).

⁹⁶ Bowman, R.G. (1980). The debt equivalence of leases: An empirical investigation. *The Accounting Review* 55 (2)

⁹⁷ Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1993). The effects of recognition versus disclosure on shareholder risk and executive compensation. *Journal of Accounting, Auditing, and Finance* 8 (4)

⁹⁸ Beattie, V., A. Goodacre, and S. J. Thomson. (2000). Recognition versus disclosure: An investigation of the impact on equity risk using UK operating lease disclosures. *Journal of Business Finance and Accounting* 27 (9 & 10).

⁹⁹ Beattie, V., A. Goodacre, and S. J. Thomson. (2000). Operating leases and the assessment of lease-debt substitutability. *Journal of Banking and Finance* 24

stor del av leasingvolymen som utgörs av operationell leasing för att på så sätt avgöra företagens ekonomiska ställning.¹⁰⁰

Detta bekräftas i en studie gjord av Hartman och Sami (1989), där 500 bankmän, alla medlemmar i "Risk Management Association", fick avgöra vilken ränta de skulle kräva av ett företag och hur de skulle ranka dess kreditvärdighet. Företagen var uppdelade i tre kategorier: de som hade hög andel operationell leasing, de med hög andel finansiell leasing och de som inte hade någon leasing alls. Resultatet av studien visade på att företag helt utan leasing fick den lägsta räntan och högsta kreditvärdighet. De företag med hög andel operationell leasing visade på en liknande kreditvärdighet som de helt utan leasing, medan de med hög andel finansiell leasing tilldelades en högre ränta och lägre kreditvärdighet. Det visar på att banker värderar företagen olika beroende på om företagen utformar leasingavtal som operationella eller finansiella. Eftersom det i de flesta fall handlar om samma innehåll i leasingavtalen går det genom studien att hävda att användarna, i detta fall bankerna, blir missledda av redovisningen.¹⁰¹

Ett av de problem som belystes i SEC:s rapport var att analytiker räknar fram beloppet för den operationella leasingen med hjälp av den information som lämnas i årsredovisningens noter.¹⁰² Detta dementeras dock i en undersökning av Breton och Taffler (1995). Den belyser hur börsanalytiker i England använder sig av den information som företagen lämnar i sin redovisning angående leasing. Studien visar att av de 63 intervjuade analytiker var det inte någon som justerade beloppen för företagens operationella leasing. Författarna förklarar detta med att analytiker jobbar med att prognostisera framtida vinster, och behöver då inte justera gamla siffror.¹⁰³

Beattie et al. (2006) byggde vidare på denna studie med en undersökning om i vilken utsträckning analytiker (användare) och finanschefer (producenter) höll med om ett antal påståenden angående information om leasing. De viktigaste punkterna som framkom av undersökningen var att: 1) Både producenter och användare av informationen höll med om att om all leasing skulle redovisas i balansräkningen skulle detta underlätta jämförelse mellan företag. 2) Användarna var överens om att kapitalisering av all materiell leasing (som föreslogs i G4+1) skulle leda användare att öka kvalitén på deras riskbedömningar av företag. 3) Både användare och producenter var överens om att dagens standarder är ofullständiga, inkonsekventa, öppna för manipulering och inte ger en rättvisande bild av en transaktions innehåll. 4) Både användare och producenter var positiva till en "single-lease-model", där standarden endast tillåter ett sätt att redovisa leasing.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

¹⁰¹ Hartman, B.P., and H. Sami (1989). The impact of accounting treatment of leasing contracts on user decision making: a field experiment. *Advances in Accounting* 7.

¹⁰² Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

¹⁰³ Breton, G., and R. Taffler. (1995). Creative accounting and investment analyst response. *Accounting and Business Research* 25 (98)

¹⁰⁴ Beattie, V., et al. (2006). International lease-accounting reform and economic consequences: The views of U.K. users and preparers. *The International Journal of Accounting* 41 (1)

3.5.4 Statement No. 13

Den sista frågan i IASB:s förarbete handlar om hur FASB:s Statement No. 13 påverkade redovisningen när den introducerades. Detta är viktigt för att IASB skall få en förståelse för hur en ny standard kan komma att påverka företagen och bedömningar av dem.

Den kritik som fanns mot Statement No. 13 var främst att marknadens bedömningar av företagens risker skulle öka om operationell leasing skulle kapitaliseras. Martin et al. (1979) undersökte detta genom att jämföra aktiekurser för utvalda företag innan och efter införandet av Statement No. 13. Deras slutsatser visade på att den nya standarden knappt hade någon betydelse för marknadens uppfattning av ett företags risk på eget kapital.¹⁰⁵

En liknande studie gjordes 1981 av Abdel-khalik. Han fann att Statement No. 13 inte hade någon påverkan på företagens risk på eget kapital. Han studerade över 200 bolag i USA och hur deras risk på eget kapital, risk i obligationer och räntabilitet påverkades av införandet av den nya standarden. Inga av dessa hade påverkats vilket visade på att företagens oro att marknaden skulle straffa dem vid kapitalisering av operationell leasing alltså var obefogad.¹⁰⁶

Även om dessa undersökningar visade på att Statement No. 13 inte påverkade marknadens bedömningar av företagen, så verkade det som att företagen ändå inte ville redovisa leaseade tillgångar i balansräkningen. En studie av Imhoff och Thomas (1988) undersökte hur Statement No. 13 påverkade företags val för finansiering. Författarna menade att kapitaliseringen av leasing borde ha ökat efter införandet av Statement No. 13. Detta motbevisades i studien. En stor del av den finansiella leasingen hade ersatts med operationell leasing. Författarna drog slutsatsen att företagen fortsätter att utforma avtalen så att de skall passa den profil företagen har valt. Imhoff och Thomas fortsatte med att säga att hur normgivarna än utvecklar en standard, så kommer företag alltid att hitta en väg runt.¹⁰⁷

I en krönika av den förre styrelseordföranden för SEC, Arthur Levitt, identifierade han vissa standarder som kritiska för den finansiella rapporteringen. Han menade att de finansiella rapporterna måste resultera i jämförbarhet och transparens, och de måste ge användarna full information.¹⁰⁸ Detta uttalande följdes upp av en undersökning av Reither (1998) där Statement No. 13 röstas fram till en av de sämsta standarderna. Respondenterna i undersökningen menade främst att standarden misslyckades med att åstadkomma objektivitet då många avtal utformas som operationella trots att de till innehållet är finansiella. De tillfrågade ansåg främst att det är de allt för allmänt hållna reglerna som hjälper företagen att kringgå att redovisa leasing i balansräkningen. Vidare anses standarden komplicerad och svår att applicera i praktiken.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Martin, J., P. Anderson, and A. Keown, Jr. (1979). Lease capitalization and stock price stability: Implications for accounting. *Journal of Accounting, Auditing & Finance* 2 (2)

¹⁰⁶ Abdel-khalik, A. R. (1981). The Economic Effects on Lessees of FASB Statement No. 13, Accounting for Leases. FASB: Stamford, CT.

¹⁰⁷ Imhoff, E., and J. K. Thomas. (1988). Economic consequences of accounting standards: The lease disclosure rule change. *Journal of Accounting and Economics* 10 (4)

¹⁰⁸ Levitt, A. (1998). The impact of high quality accounting standards. *Accounting Horizons*, 12(1)

¹⁰⁹ Reither, C. L. (1998). What are the best and the worst accounting standards? *Accounting Horizons*, 12(3)

Kapitel 4 – Empiri

I detta kapitel sammanställs den empiriska data som samlats in genom intervjuer med utvalda respondenter. Empirin är uppdelad i olika områden där alla respondenters svar finns samlade. Intervjuerna är inte redovisade i sin helhet utan endast vissa delar som anses viktiga för studien har valts ut.

4.1 Leasingens problematik

Dagen sätt att utforma och redovisa leasingavtal leder till ett antal olika problemställningar. Falkman menar att det idag främst handlar om klassificering av leasingavtal, samt val av diskonteringsränta som företag använder för beräkning av leasingavtalet. Problemet med klassificering uppstår då det är svårt att skilja på vad som är finansiell- eller operationell leasing. Främst beror detta på att de jurister som arbetar med utformningen av leasingavtalen kan utforma avtalen på ett sådant sätt att de passar företagets syfte. Oftast betyder det att de utformar avtalet till att bli operationellt. Revisorn skall inte titta till avtalets legala form utan till substansen i avtalet. Vid diskussioner med företagen kan styrelsen hävda att avtalet är operationellt medan avtalet i sig per definition är finansiellt. Enligt Drefeldt blir detta dock inget problem om revisorn sätts in i ett tidigt stadium och på så sätt kan styra företaget att redovisa avtalet efter dess verkliga innehåll.

Hanner menar att det egentligen inte är några större problem med själva redovisningen av leasingavtal, men är inne på samma linje som Falkman med att problemet är gränsdragningen mellan operationell och finansiell leasing. Falkman menar att denna problematik diskuterats redan på 1930-talet och därför inte kan anses som något nytt. Han nämner att det redan då fanns förslag på att all leasing borde redovisas i balansräkningen. Hanner fortsätter diskussionen genom att konstatera att operationell leasing egentligen är väldigt ovanlig sett till hur företag använder objekten. Största delen av den samlade leasingvolymen är enligt Hanner per definition finansiell leasing, men möjligheten för företagen att utforma och motivera leasingavtalet som operationellt gör att den formen av leasing fortfarande är mycket vanlig, vilket även Falkman påpekar. ”Riktiga” operationella leasingavtal existerar nästan bara bland mindre företag som på grund av sin finansiella ställning är tvungna att leasa. Annars är det mer eller mindre ett finansiellt leasingavtal företaget utformat som operationellt, menar Hanner.

Drefeldt utvecklar gränsdragningsproblematiken genom ett exempel vid försäljning med återköp. Vid en sådan affär uppkommer frågan om det är en försäljning eller leasing. Det säljande företaget har åtagit sig att köpa tillbaka tillgången, en transaktion som mycket väl liknar ett leasingavtal. Ett fall som detta faller då inom ramen för två rekommendationer, IAS 17 och IAS 18 ”Intäktsredovisning”. Svårigheten är just tolkningen av avtal som dessa och att bestämma substansen av innehållet, inte vad den legala utformningen av avtalet säger. Varje avtal är unikt och måste granskas specifikt.

Val av ränta vid beräkning av leasingavtalet är något som både Falkman och Hanner lyfter fram som särskilt problematiskt. Beräkningen gäller nuvärdesberäkning av leasingavtalet samt vilken ränta som skall användas för beräkning. Ofta ligger problemet i att företagen inte har den kompetens som krävs för att beräkna nuvärde och diskonteringsränta. Falkman menar att det i vissa koncerner, främst mindre koncerner, finns en ovilja till att sätta sig in i problematiken kring nuvärdesberäkningarna. Detta leder därför till att operationell leasing

tenderar att dominera i dessa koncerner. Motsatsen är då självklart stora koncerner med större redovisningsresurser där finansiell leasing är en naturlig del i deras verksamhet. Falkman nämner Volvo som ett exempel där de som arbetar med ekonomin är väl insatta i beräkningsproblematiken gällande de finansiella leasingavtalen.

Ett annat problem som Wikner, Drefeldt och Falkman belyser är den okunskap som finns hos svenska företag. De menar att många företag tror att leasing och hyra är två olika saker och därför skall redovisas på olika sätt. Många större koncerner är i dag införstådda i att det är samma sak, men i vissa mindre koncerner lever den falska bilden kvar. Detta leder till att likartade transaktioner kan redovisas på olika sätt, endast på grund av olika benämningar. Wikner visar med ett exempel på en sale- and leaseback att företag ibland inte är medvetna om att de tecknar ett avtal som är finansiellt. Därför händer det att avtal felaktigt redovisas som operationellt. Detta påverkar självklart jämförbarheten mellan företag vilket försvårar för investerare och aktieägare vid deras bedömningar av företagen.

Beträffande dagens regelverk menar Falkman att problematiken ligger i att regelverket i sig är tunnare än de rekommendationer som reglerna hänvisar till och som skall hjälpa till att tolka regelverket. Den föreställningsram IASB använder sig av är i dagsläget underordnad många av standarderna, exempelvis IAS 17. Vid ett leasingavtal uppkommer enligt föreställningsramen en tillgång och skuld, men enligt IAS 17 skall dessa vid ett operationellt leasingavtal inte redovisas i balansräkningen. Wikner anser att det är att gå för långt om alla avtal som per definition ger upphov till en skuld skall redovisas i balansräkningen. Han anser att frågan skall handla om företag kan gå ur avtalet utan påföljande straffavgift.

På frågan om den amerikanska standarden Statement No. 13 fyller sitt syfte bättre går meningarna isär något. Respondenterna är visserligen överens om att den amerikanska standarden är enklare att följa, då den bygger på procentsatser som avgör om avtalet är operationellt eller finansiellt. Den är på så sätt mer fyrkantig och lämnar inte lika mycket utrymme för tolkning som IAS 17 gör, hävdar Wikner. Detta gör den mer tacksam för revisorer, då gråzonerna runt tolkningsfrågan försvinner. Dock ger den enligt Falkman och Wikner större möjligheter för företagen att utforma avtalen som operationella, då de endast behöver se till att avtalet hamnar på ”rätt” sida om procentsatsen.

4.2 Revisorns roll

Rent tekniskt är det endast leasingavtalet som revisorn granskar. Enligt Hanner handlar det endast om att granska om den valda diskonteringsräntan stämmer och detta genom att se till beräknat nuvärde kontra verkligt värde. Hanner menar vidare att det ofta förekommer att revisorer får utkast till avtal och tillfrågas om de kan vinkla avtalet för att få klassificera det som operationellt istället för finansiellt. Revisorn ger självklart sina utlåtanden om avtalet och hur det bör redovisas, men i slutändan är det ändå företagets val hur leasingavtalet skall utformas och redovisas. Falkman bekräftar Hanners uttalande. Han menar att det viktigaste för revisorn är att granska att underlaget för leasingtransaktionen stämmer överens med det faktiska avtalet. Revisorer granskar hur företaget har beräknat minimileaseavgiften och hur de valt diskonteringsränta.

Hanner påpekar att det är viktigt att revisorer tänker i väsentliga belopp när de granskar leasingavtal. Ofta handlar ett avtal om mindre väsentliga belopp, men sammantaget kan det

utgöra en stor del av de sammanlagda tillgångarna. Falkman menar att det självklart finns en materialitetsgräns. Ett felaktigt avtal kan ses som ok men är det 47 avtal som tillsammans utgör en större del av ett företags balansomslutning bör revisorn reagera. Enligt Hanner gäller det främst för revisorn att se till att företaget uppvisar en rättvisande bild av verksamheten. Wikner är av samma uppfattning och menar att det inte är möjligt att granska alla leasingavtal som understiger ett visst belopp. Han anser att revisorn även skall se till hur stor påverkan avtalen får på företagets redovisade resultat.

Hanner menar vidare att det i vissa fall kan vara känsligt för en revisor att gå emot sin klient. Då ett företag som utformar ett operationellt leasingavtal inte begår något brott kan det vara extra svårt för revisorn att stå på sig mot klienten om denne anser ett avtal vara finansiellt. I detta fall händer det ofta att företaget på inrådan av sin revisor tar in en oberoende revisor från en annan byrå för en så kallad second opinion. Hanner menar att det främst är viktigt att revisorn påpekar de konsekvenser företagets val kan innebära och att de kan motivera sitt val.

Enligt Falkman tar revisorn debatten om klassificeringen med företaget under en längre tid. Oftast framkommer avtal som klassificerats felaktigt, vilket revisorn då påpekar för styrelsen. Falkman menar dock att han inte har påträffat en oren revisionsberättelse på grund av ett felaktigt leasingavtal. Han säger visserligen samtidigt att det kan bero på att reglerna fortfarande inte, i Sverige, prövats i lågkonjunktur. Wikner menar att revisorn självklart skall skriva orent om klassificeringen och redovisningen av leasingavtalet väsentligt påverkar företagets resultat och om företaget inte ändrar sin redovisning efter revisorns påtryckning.

Rent generellt söker revisorerna i Europa och Sverige en förståelse för avtalets innehåll för att bestämma om avtalet är finansiellt eller operationellt. I USA använder revisorerna en checklista som de går efter vid granskning av avtalen. Falkman och Wikner anser att det sistnämnda tillvägagångssättet gör att sakfrågan går förlorad då avtalets verkliga innehåll inte tas hänsyn till. Samtidigt menar de båda att USA:s sätt gör det enklare för revisorn då inga bedömningar krävs.

4.3 Kritik mot dagens redovisning av leasing

Kritiken som finns mot dagens gällande standard menar alla våra respondenter i första hand kommer från IASB själva och teoretiker. Enligt Wikner är det egentligen endast teoretiker som riktar kritiken mot dagens sätt att redovisa, eftersom den rättvisande bilden förstörs då en transaktion kan redovisas på olika sätt i olika företag.

Drefeldt menar att analytiker struntar i hur leasing redovisas. Företagen bryr sig i stor sett inte heller utan anpassar sig bara till reglerna. Drefeldt och Hanner menar att medvetenheten hos företagsledning är stor om hur nyckeltal påverkas beroende av vilken typ av leasingavtal som sluts och att affärer och avtal kan gå i stöpet på grund av att det inte kan redovisas som operationell leasing. Falkman menar å andra sidan att styrelse och ledningen, vid investeringsbeslut, bortser från redovisningsmässiga konsekvenser och grundar beslutet på andra kriterier. Enligt Drefeldt är möjligheterna att missbruka möjligheter vid en leasing inte nyttigt för företagsklimatet och det långsiktiga samhällsekonomiska perspektivet. Falkman förklarar att en analytiker måste kunna få fram information som ingen annan kan. Trots dessa krångliga regler kan analytiker idag på egen hand räkna fram företagets ”rätta” värde

och ge sina klienter fördelaktig information. Falkman anser vidare att det vore dumt av en analytiker att kritisera ett regelverk som bidrar till fördelar för sin egen yrkesgrupp.

Hur ställer sig då revisorerna till dagens leasingregler? Enligt både Hanner och Wikner så lever revisorer i det förgångna eller som bäst i nutid. Med detta menar de att, visst är revisorer medvetna om att det är på väg att hända något med leasingstandarden, men inte exakt *vad* som kommer att hända.

Falkman ger en bild av att regelverket leder till många bedömningar och tolkningar. Drefeldt, Hanner och Wikner är här inne på samma spår. De förklarar skillnaden mellan de amerikanska reglerna som är mer styrda av parametrar och IASB:s där det blir mycket mer bedömningar. De tre menar att FASB sätt är enklare där det bara finns en gräns och beroende på vilken sida av gränsen avtalet hamnar blir det en operationell- eller finansiell leasing. Gråzonen och bedömningarna blir större i IASB än FASB där det är svart eller vitt, enligt Drefeldt, Hanner och Wikner. De kommenterar dock att de anser bedömningarna ofta vara bättre då det ofta leder till en mer rättvisande bild av situationen i redovisning. Även Falkman ställer sig positiv till IASB:s regelverk jämfört med FASB:s. Detta eftersom det amerikanska sättet att kontrollera innebär att revisorn inte behöver ha kunskap om sakfrågan vilket lättare gör att felaktigheter inte upptäcks.

Respondenterna menar att det i dagsläget är aktieägare som förlorar på möjligheten att företag kan påverka avtal så att de blir operationella leasar istället för finansiella. Hanner säger att företag genom bantning av balansräkningar skapar ett fiktivt värde och visar på en bild som egentligen inte överensstämmer med verkligheten. Detta kan vara positivt vid en försäljning av företaget då företag kan visa "friserade" nyckeltal. Om du är en stabil aktieägare som tänkt ha kvar dina aktier under en längre period, blir operationella leasingavtal dyrare än finansiella på grund av högre avgifter. Denna typ av klassificering bidrar även till ett lägre kassaflöde. Dagens standard missbrukas då företagen har möjlighet att utforma leasingavtal som går runt reglerna. Detta gör att aktieägare indirekt kan få en felaktig bild av företaget och således missgynnas. Oftast väger dock inte mindre aktieinvesteringar in detta i investeringsbeslutsprocessen, säger Drefeldt.

Respondenterna är även överens om att det är viktigt att inse att operationell leasing finns av en viss orsak och att de positiva aspekterna rörande detta måste lyftas fram. Drefeldt och Falkman förklarar att operationella leasingavtal är ett måste för företag som befinner sig i likviditetsproblem och som har för avsikt att växa. Skulle denna möjlighet tas bort för denna typ av företag skulle deras möjligheter till expansion omintetgöras.

4.4 Anledning till omarbetning av IAS 17

Eftersom kritik inte rests från andra parter än just IASB är anledningen till omarbetning att IASB vill förbättra befintlig standard. De vill se ett mer teoretiskt fulländat resonemang. Att leasingkontrakt blir mer och mer komplexa och det faktum att det skapas avtal som skall passa för hur företagen vill redovisa sin leasing leder till att IASB nu tar tag i omarbetningen, säger Hanner. Falkman tror att den största anledningen till en omarbetning av leasingstandarden är att IASB vill få bort klassificeringen av operationell och finansiell leasing. Han målar i stället upp ett scenario där klassificeringen bygger på om leasingavtalet är "uppsägningsbart" eller "icke uppsägningsbart".

På grund av, eller kanske tack vare, att FASB gör om sin standard har påtryckningar därifrån bidragit till att IASB nu omarbetar sin standard samtidigt säger Hanner. Den tanken bekräftas av Wikner som menar att den viktigaste orsaken till omarbetningen är att IASB vill nå en harmonisering med FASB och nu har tillfälle givits för ett samarbete. Att det sker just nu beror inte på att operationell leasing ökat i förhållande till finansiell leasing under senaste tiden, enligt respondenterna. Istället tror Wikner att anledningen till att omarbetning sker nu troligtvis beror på att IASB är inne i en form av ”mellanår” nu och då har de möjlighet att omarbeta äldre standarder. Inte förrän år 2009 kommer nya rekommendationer träda i kraft och detta ger möjlighet att förändra leasingstandarden. Falkman anser att omarbetningen har att göra med att IASB:s ramverks intentioner främst. Aldrig tidigare i världen har det funnits ett ramverk som avspeglats i standards utan det har alltid varit teoretiska dokument som ”legat och skvalpat för sig självt”, som Falkman uttrycker det. När en utredning gällande kopplingen mellan ramverket och standarderna görs, hänger de inte ihop överhuvudtaget. Detta vill IASB:s råda bot på, tror Falkman, och omarbetningen av IAS 17 blir då en naturlig fortsättning. Det är även en gammal standard som härstammar från år 1973. Dock säger Falkman att de nya förslagen inte är några revolutionerande tankar då en forskare vid namn Chambers redan på 1930-talet lade fram förslag om hur leasingstandarden borde ändras. Dessa förslag återspeglas nu i IASB:s förslag till förändring.

Respondenterna tror att IASB haft någon form av agenda som organisationen utgått ifrån och turen för omarbetning av leasingstandarden kom helt enkelt nu. Det måste även beaktas att alla standarder är levande och behöver utvecklas allt eftersom redovisningsvärlden förändras, poängterar Drefeldt. Enligt Hanner är det så att i och med Enron-skandalen har FASB insett att något måste göras åt deras standard vilket har lett till att ett samarbete påbörjats mellan de båda organisationerna. Det är en viktig faktor till att omarbetningen sker just nu.

Respondenterna menar att det egentligen inte finns några problem med dagens sätt att redovisa leasing. Att omarbetningen sker har främst att göra med att teoretiker har en tendens att överanalysera saker, säger Wikner. Han förstår dock resonemanget till omarbetning till viss del då samma affärshändelse kan redovisas på olika sätt i dagsläget, alltså när ett företag visar en operationell leasing för en händelse men samma händelse redovisas som finansiell hos ett annat företag. Detta problem behöver lösas. Skall detta ske tror Wikner att standarden kommer närma sig den utformning som finns i USA med striktare linjer men med inslag av tankesättet från Europa.

Det Wikner ställer sig frågande till är om en omarbetning kommer leda till att ett mervärde för användarna av redovisningen kommer skapas. Det är även därför Wikner tycker det känns irrelevant att arbeta för en förändring när denna fråga inte besvarats. Han menar att även om det skulle bli lättare för aktieägare att jämföra bolags finansiella ställning är de flesta aktieägare som påverkas, för dåligt insatta i hur informationen skall användas.

Under intervjun med Drefeldt påpekar hon att en eventuell utveckling emot att all leasing tas upp i balansräkningen kommer att innebära att det kommer att finnas förlorare på grund av förändringen. Företag med stor andel operationell leasing kommer påverkas i negativ mening och få kraftig försämring av sina nyckeltal. Leasegivare kommer även de påverkas då fördelarna med operationell leasing försvinner. Vid ett scenario som innebär att all leasing

skall aktiveras kommer företag själva att behöva räkna på varje leasingavtal. Det torde få till följd att företag i större utsträckning kommer finansiera investeringar via banklån istället för via leasing, avslutar Drefeldt.

Vid en förändring anser samtliga respondenter att övergångsregler är ett måste för att företag skall få möjlighet att anpassa sina redovisningar. Kostnaden för att räkna om leasingavtal långt tillbaka i tiden skulle bli för stor för många företag. Avtal ingångna efter ett visst datum kommer att få redovisas som finansiella tror Wikner. Falkman menar dock att de stora koncernerna inte kommer ha några problem vid en övergång efter som de har så utvecklade system och bra dokumentation på alla avtal.

4.5 Medvetenhet hos företagen

Alla respondenter, utom Falkman, är överens om att företagen är medvetna om hur klassificering och redovisning påverkar deras nyckeltal och kassaflöde. Hanner menar att företagsledningar ofta har incitamenten för off-balance sheet financing för att på så sätt få bättre nyckeltal. Ibland är det till och med så att affärer inte blir av om det inte kan redovisas off-balance. Enligt Wikner och Drefeldt har medvetenheten att göra med storleken på företaget och hur ofta förekommande leasing är.

Falkman och Hanner menar att det verkar som att företag med operationell leasing får möjlighet att låna till en bättre ränta av finansiella institut då dessa främst tittar till nyckeltal som bygger på balansomslutningen. Både Hanner och Falkman tycker att det är underligt att banker inte lärt sig att se igenom dessa ”falska” nyckeltal som endast blir bättre på grund av att företagen valt att finansiera sina tillgångar off-balance. De som sitter i styrelsen i företagen är enligt Hanner medvetna om hur olika beslut rörande leasing påverkar företaget. Samtidigt beror detta på hur kapitalstrukturen ser ut i företaget enligt Drefeldt.

Alla respondenter är överens om att det inte går att utläsa om operationell leasing har ökat under de senaste åren. Den enda tendensen till en ökning av operationell leasing ser Wikner i leasing av personbilar, där leasegivarna försöker att lägga in klausuler i avtalen för att få dem till att bli operationella. Det är även svårt att se om det är någon bransch där leasing är mer vanligt förekommande. Det skiljer sig enligt respondenterna mer från företag till företag. Hanner och Wikner menar dock att leasing är vanligt förekommande inom tung verkstadsindustri och shipping, men även här skiljer det sig mellan företagen.

Folk i allmänhet, även revisorer, är inte medvetna om den omarbeting som sker. De flesta revisorerna är införstådda i att ett harmoniseringsarbete pågår mellan IASB och FASB men de flesta lever ofta i det förgångna. Det är 2006 års siffror som granskas, och då läggs ingen koncentration på vad som kommer att hända i framtiden. Vad gäller företagens medvetenhet om omarbetingen är möjligtvis de företag med en stor andel leasade tillgångar medvetna om vad som händer och hur det skulle kunna påverka dem.

4.6 Respondenternas egna tankar om leasing

Alla fyra respondenterna menar att det inte går att utforma en ideal standard där alla parter tillfredsställs. Drefeldt tryckte på detta genom att konstatera att den som vill missbruka reglerna, alltid kommer att hitta nya sätt att göra det. Det finns ingen standard eller regel som kan hindra detta vilket även Hanner håller med om. Wikner anser att en ny standard borde

bygga på ett väsentlighetsmått där ett visst sammanlagt belopp av alla leasingavtal skall avgöra om avtalen skall redovisas i balansräkningen eller ej. Falkman är mer inne på linjen om företaget har en förpliktelse eller inte. Han jämför detta med IAS 37 "Avsättningar, Eventualförpliktelser och Eventualtillgångar". Har företaget en förpliktelse skall den redovisas i balansräkningen. Operationell leasing anser Falkman är en kvarleva från traditionell hyra men detta är en villfarelse i mindre koncerner. Han anser att IASB inte kan säga en sak i avsättningsfrågan och sedan ha kvar den manipulativa reglering som återfinns i IAS 17. Detta även på grund av att nuvarande IAS 17 går emot ramverkets definitioner av tillgång och skuld.

Falkman tror att en ny standard kommer att bygga på om leasingavtalet är uppsägningsbart eller icke uppsägningsbart. Med ett uppsägningsbart avtal menar Falkman ett sådant avtal som ett företag kan gå ur utan påföljande straffavgift. Ett avtal som klassas som icke uppsägningsbart skall enligt förslaget redovisas i balansräkningen medan det uppsägningsbara redovisas off-balance. Vidare menar Falkman att om avgiften för att säga upp leasingavtalet exempelvis är en viss del av hela avtalets summa kan det vara svårt att avgöra var gränsen då skall gå för om ett avtal är operationellt eller finansiellt. Även om detta eliminerar möjligheten att utforma ett avtal som operationellt kommer problemet bara att förskjutas så det blir andra frågeställningar och gränsdragningar. När blir leasingavtalet uppsägningsbart och när är den inte det, undrar Falkman.

Wikner anser att det viktigaste är att de som använder sig av standarden verkligen förstår den och därigenom använder den på rätt sätt. En standard kan vara väldigt bra utformad rent teoretiskt, men det faller om berörda parter ej förstår den. Wikner tror själv att IASB:s standarder kommer att gå mot FASB:s modell med tydligare regler. Detta främst eftersom FASB har större resurser och är mer drivande i frågan. Falkman menar dock att det verkar som att FASB kommer att börja rätta sig efter IASB då de insett att IASB:s regelverk många gånger ger en mer rättvisande bild av företagets verksamhet. Drefeldt menar att en harmonisering mellan de två regelverken skulle underlätta för alla inblandade men främst för användarna av finansiella rapporter då jämförbarheten mellan internationella koncerner skulle öka.

Kapitel 5 – Analys

I detta kapitel analyseras och diskuteras den empiri som samlats in genom intervjuerna. Den informationen kopplas sedan till den referensram som presenterades i kapitel 3. Analysen är uppbyggd på samma sätt som empirin för att underlätta för läsaren.

5.1 Leasingens problematik

Artsberg (2005) skriver att problemet med dagens regelverk är att det är för allmänt hållna regler och de är utformade så att företagen kan utforma avtalen efter normerna och ändå uppnå de redovisningseffekter de vill.¹¹⁰ Detta påpekas även i G4+1:s rapport.¹¹¹ Denna tanke är något som nästan samtliga respondenter stödjer. Falkman säger exempelvis att problemet med klassificering uppstår idag då det är svårt att skilja på operationell och finansiell leasing. Han tillägger även att jurister som jobbar med att utforma avtalen är skickliga och kan på så sätt utforma dem efter företagets önskemål. Hanner håller med Falkman och säger att den största delen av den samlade leasingvolymen per definition är finansiell leasing, men möjligheten för företagen att utforma och motivera leasingavtalet som operationellt gör att den formen av leasing fortfarande är mycket vanlig. Drefeldt går emot de andra och säger att om revisorn sätts in i ett tidigt stadium så är denna klassificeringsfråga inget problem eftersom revisorn då kan styra bolaget att redovisa avtalet efter dess verkliga innehåll och inte efter företagets önskemål.

IASB:s föreställningsrams definition av tillgång säger att en tillgång per definition är en resurs som kontrolleras av företaget till följd av en inträffad händelse och som förväntas innebära ekonomiska fördelar för företaget i framtiden¹¹². Det är just detta som Hanner och Falkman anser att de flesta leasingavtalen uppfyller och därför borde aktiveras och redovisas som finansiella leasingavtal. Falkman menar även att då företag har ingått ett leasingavtal och avtalet är aktuellt på balansdagen har företaget även en framtida förpliktelse gällande betalningar. Förpliktelsen skall då återspeglas i balansräkningen. Detta anser Falkman uppfyller föreställningsramens definition för en skuld: ett befintligt åtagande för företaget till följd av inträffade händelser vilket förväntas leda till ett utflöde från företaget av resurser som innefattar ekonomiska fördelar¹¹³.

Vidare menar Artsberg (2005) att mer allmänt hållna regler ger företagen möjlighet att återge en mer rättvisande bild av verksamheten. Principbaserade standarder kräver dock en stark revisor som kan föra diskussionen med företagsledningen om vad som är en ekonomiskt rättvisande redovisning.¹¹⁴ Detta bekräftas av respondenterna som håller med om att IASB:s standarder ger en mer rättvisande redovisning, men samtidigt lämnar den utrymme för subjektiva tolkningar som gör det mer komplicerat för revisorn. Den amerikanska standarden, Statement No. 13, gör granskningen enklare för revisorerna då den bygger på procentsatser. Men som både SEC:s förre styrelseordförande Arthur Levitt och Reither (1998) påpekade tillåter Statement No. 13 företagen att utforma avtal som operationella trots

¹¹⁰ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

¹¹¹ G4+1 (2000) Position Paper: Leases: Implementation of a new approach. London: IASC

¹¹² IASB Föreställningsram punkt 53-59

¹¹³ IASB Föreställningsram punkt 60-64

¹¹⁴ Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

att de till innehållet är finansiella¹¹⁵. Även våra respondenter instämmer i vad Levitt och Reiter säger, att det amerikanska regelverket är lättare att manipulera och komma förbi. Hanner, Wikner och Drefeldt menar att FASB:s sätt är enklare där det bara finns en gräns och beroende på vilken sida av gränsen avtalet hamnar blir det en operationell- eller finansiell leasing. Gråzonen och bedömningarna blir större i IASB än FASB där det är svart eller vitt, enligt de nämnda respondenterna. De kommenterar dock att det principbaserade sättet ofta är bättre då det mestadels leder till en mer rättvisande bild av situationen i redovisning. Även Falkman ställer sig positiv till IASB:s regelverk jämfört med FASB:s. Detta eftersom det amerikanska sättet att revidera innebär att revisorn inte behöver ha kunskap om sakfrågan vilket gör det svårare att upptäcka felaktigheter.

Ett annat stort problem med dagens sätt att redovisa leasing är hur diskonteringsräntan räknas ut, säger Falkman och Hanner. Problemet menar de är att vissa företag inte har den kompetens som krävs för att beräkna nuvärde och diskonteringsränta. Falkman menar att det i vissa koncerner, främst mindre koncerner, finns en ovilja till att sätta sig in i problematiken kring nuvärdesberäkningarna och diskonteringsräntan. Detta leder därför till att operationell leasing tenderar att dominera i dessa koncerner. Motsatsen är då självklart stora koncerner med större redovisningsresurser där finansiell leasing är en naturlig del i deras verksamhet. Falkman nämner Volvo som ett exempel där de som arbetar med ekonomin är väl insatta i beräkningsproblematiken gällande de finansiella leasingavtalen. Vidare tycker Falkman att information i årsredovisningar gällande hur diskonteringsräntan är beräknad är knapphändiga. Det sista nämndes även i SEC:s rapport som en stor anledning till varför standarden skulle göras om¹¹⁶.

Ett problem som både Falkman och Drefeldt belyser är att IAS 17 som standard går emot de definitioner av tillgång och skuld som finns i IASB:s föreställningsram. Enligt de definitioner som finns i föreställningsramen uppstår en tillgång och skuld för ett företag då de tecknar ett operationellt leasingavtal. Enligt standarden uppstår det dock ingen tillgång eller skuld vid ett operationellt leasingavtal. Standardens bestämmelser går alltså före föreställningsramen vilket båda respondenterna anser felaktigt. Även Artsberg menar att en förpliktelse uppstår i och med ingånget leasingavtal, vilket också Falkman nämnde¹¹⁷. Att det uppkommer en skuld när ett leasingavtal ingås belyses även i artiklar av Imhoff et al. (1993) och Beattie et al. (2000) där likheten mellan en vanlig skuld och leasing undersöks. Dessa undersökningar visar på att det inte finns någon direkt skillnad mellan en vanlig skuld och den förpliktelse som uppstår vid ett leasingavtal¹¹⁸. Alltså borde föreställningsramens definitioner för tillgång och skuld även gälla vid ett leasingavtal.

¹¹⁵ Reither, C. L. (1998). What are the best and the worst accounting standards? *Accounting Horizons*, 12(3)

¹¹⁶ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

¹¹⁷ Artsberg, K, *Redovisningsteori – policy och –praxis* Elanders Berlings, Malmö 2005

¹¹⁸ Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1993). The effects of recognition versus disclosure on shareholder risk and executive compensation. *Journal of Accounting, Auditing, and Finance* 8 (4): 335-368,
Beattie, V., A. Goodacre, and S. J. Thomson. (2000). Recognition versus disclosure: An investigation of the impact on equity risk using UK operating lease disclosures. *Journal of Business Finance and Accounting* 27 (9 & 10): 1185-1224.

5.2 Revisorns roll

Regler som är mer principbaserade nyttjas i Europa och Sverige vilket ger tillfälle för tolkning. Artsberg (2005) menar att det krävs en stark revisor för att då motivera sin synpunkt för ett företag då den går emot företagets syn på ett leasingavtal. Hon skriver även att revisorer skall titta på avtalets substans och inte på den rent juridiska formen.¹¹⁹ Enligt Drefeldt är det dock inget problem med dessa principbaserade regler och revisorn kan påverka företag och påpeka hur ett leasingavtal är utformat. Falkman, Hanner och Wikner å andra sidan hävdar att revisorn oftast har en svag förhandlingsposition gentemot företagen. Hanner säger att självklart ger revisorn sina utlåtanden om avtalet och hur det bör redovisas, men i slutändan är det ändå företagets val hur leasingavtalet skall utformas och redovisas.

5.3 Kritik mot dagens redovisning av leasing

Dagens kritik mot IAS 17 kommer enligt respondenterna främst från teoretiker och IASB själva. Kritiken riktar sig främst mot att jämförbarheten mellan företagen försämras med dagens sätt att redovisa, vilket både Drefeldt och Hanner bekräftar. Detta är en av de punkter som även SEC pekade på i sin rapport där de kritiserar dagens sätt att redovisa leasingavtal. Det som är tydligt i respondenternas svar är att de inte märkt någon kritik mot IAS 17 från användarnas sida. De kan heller inte märka av kritik från företagen. Falkman menar att företagen rättar sig efter de regler som finns och lägger oftast inte kraft på att försöka förändra regler.

De tankar som fördes fram i G4+1:s rapporter om att all leasing skall redovisas i balansräkningen då de ger upphov till både en skuld och tillgång, kritiseras till viss del av respondenterna. Wikner anser att detta är något överdrivet, och menar vidare att detta skulle leda till att även andra avtal som medför en rättighet eller skyldighet då skulle upp i balansräkningen. Liknande kritik riktades även mot rapporterna från forskare när de publicerades¹²⁰. Falkman är dock inne på G4+1:s linje. Han nämner att ett leasingavtal ger upphov till en förpliktelse vilket bör redovisas i balansräkningen. Falkman menar att frågan i sådant fall blir om företaget kan gå ut ur avtalet eller ej utan påföljande straffavgift. Klassificeringen skulle i Falkmans exempel vara problemfritt då företaget som leasar ett objekt måste betala alla framtida leasingavgifter vid uppsägning i förtid. Det är då ett finansiellt leasingavtal, säger Falkman. Men om företaget istället får betala en avgift vid för tidig uppsägning, då är det mer oklart menar Falkman. Var går gränsen för finansiellt och operationellt då? Vid ett visst belopp eller vid någon annan gräns? Den gränsdragningsproblematiken kommer vi inte ifrån även om vi får bort klassificeringsfrågan gällande operationellt och finansiellt leasingavtal, avslutar Falkman sitt utlägg.

I SEC:s rapport restes kritik mot dagens sätt att redovisa leasingavtal eftersom analytiker tvingas räkna om operationell leasing på de siffror, vilka ofta är otillräckliga, som lämnas i tilläggsupplysningarna.¹²¹ Denna kritik dementeras i Bertons och Taffles rapport (1995). De,

¹¹⁹ Artsberg, K, *Redovisningsteori – policy och –praxis* Elanders Berlings, Malmö 2005

¹²⁰ Ryan, S.G., et al. (2001) Evaluation of the Lease Accounting Proposed in G4+1 Special Report. *Accounting Horizons* 15 (3) 289-298

¹²¹ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

liksom Drefeldt, menar att analytiker struntar i hur leasing redovisas¹²². Berton och Taffler menar i sin rapport att analytiker jobbar med att prognostisera företagets framtida vinster och behöver därför inte justera gamla siffror¹²³. Falkman och Drefeldt belyser detta med att kommentera att analytiker inte längre använder årsredovisningens siffror vilket således innebär att den i detta sammanhang blivit ett dött dokument.

Gällande kapitalisering av operationella leasingavtal diskuterade respondenterna mest hur detta skulle påverka företag, samt om en sådan lösning är överdriven eller inte. Den operationella leasingen är enligt både Drefeldt och Falkman en viktig finansieringskälla för många mindre företag eller företag med sämre kreditvärdighet. En standard där all leasing skall kapitaliseras skulle innebära att fördelarna som finns med operationell leasing försvinner, vilket troligtvis skulle leda till en klar nedgång i efterfrågan. Imhoff et al.'s studie om hur kapitalisering av operationell leasing skulle påverka företagets nyckeltal bekräftas av respondenterna, som menar att detta även kommer att påverka bankerna då de bestämmer låneräntan för företag¹²⁴. Enligt de slutsatser Hartman och Sami (1989) kom fram till i sin studie skulle banker, vid kapitalisering av operationell leasing, ge företagen en högre ränta och lägre kreditvärdighet.¹²⁵

5.4 Anledning till omarbetning av IAS 17

Då IAS 17 kom ut år 1982 bestämdes i samband med detta att den ekonomiska innebörden skulle gå före den juridiska formen. Reglerna i standarden ses ofta som för allmänt hållna och företag har kunnat anpassa avtalsvillkor för att ge önskad redovisningseffekt. Åsikterna gällande om en ny standard kommer att kunna stävja detta ”missbruk” går isär. Vissa anser att fastare regler måste till medan andra menar att normerna bör vara än mer allmänt hållna.¹²⁶ Respondenterna ser inte att den ekonomiska innebörden alltid går före den juridiska. Därför är möjligheten stor för företag att påverka sin balansomslutning och sina nyckeltal. Intervjupersonerna tror dock att just detta kan vara en anledning att standarden nu skall göras om. Hanner uttrycker det till exempel som att det i dagsläget blir mer och mer komplexa leasingavtal och mer och mer ”fantasifulla” lösningar för att skapa avtal som företaget vill ha. Wikner menar att det inte finns några problem att redovisa enligt dagens standard, men är helt med på resonemanget att företag i dagsläget missbrukar möjligheterna att utforma avtal till sin fördel. Ett leasingavtal kan redovisas på ett sätt hos ett företag medan det redovisas på ett helt annat sätt hos ett annat.

Uppfyller ett objekt definitionskraven för tillgång eller skuld skall den redovisas i företagets balansräkning.¹²⁷ Med dagens standard innebär detta att företag via avtal försöker skapa situationer där de kringgår dessa definitioner. På så sätt kan de få leasingobjektet att bli operationellt istället för finansiellt, och därmed hamna utanför balansräkningen. Detta menar

¹²² Breton, G., and R. Taffler. (1995). Creative accounting and investment analyst response. *Accounting and Business Research* 25 (98): 81-92.

¹²³ Breton, G., and R. Taffler. (1995). Creative accounting and investment analyst response. *Accounting and Business Research* 25 (98): 81-92.

¹²⁴ Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1991). Operating leases: Impact of constructive capitalization. *Accounting Horizons* 5 (1): 51-63.

¹²⁵ Hartman, B.P., and H. Sami (1989). The impact of accounting treatment of leasing contracts on user decision making: a field experiment. *Advances in Accounting* 7

¹²⁶ Artsberg, K, *Redovisningsteori – policy och –praxis* Elanders Berlings, Malmö 2005

¹²⁷ Artsberg, K, *Redovisningsteori – policy och –praxis* Elanders Berlings, Malmö 2005

Falkman är det IASB vill komma åt med en ny standard. Det skall inte handla om en gränsdragning eller en fråga om avtal är operationellt eller finansiellt. Han vet dock inte vad en omarbetning av standarden kommer leda till. Falkmans tankar om framtida standard, med uppsägningsbara eller icke uppsägningsbara leasingavtal, menar han endast kommer leda till en annan definitionsfråga om huruvida ”tillgången” skall aktiveras i balansräkningen eller inte.

Det finns en skillnad mellan leasingredovisningen i Europa och i USA. Detta försvårar jämförbarheten mellan koncerner i olika världsdelar. Respondenternas svar visar att det är troligt att möjligheten att kunna skapa harmonisering mellan dessa två standarder, IAS 17 och Statement No. 13, är en viktig anledning till omarbetningen. Både Hanner och Wikner ser ett samband med Enronskandalen och menar att i och med den har amerikanerna börjat inse att ett samarbete med Europa troligtvis kan bidra till en bättre standard. Drefeldt ser även hon denna koppling mellan att standarderna skall få ökad transparens men menar att anledningen till att det sker nu inte i första hand beror på att jämförbarheten blivit sämre över åren eller Enronskandalen. Istället pekar Drefeldt på vikten av att se alla standarder som levande och nu är det helt enkelt tid för IAS 17 att göras om.

Vad som borde ses som ytterligare en orsak till att standarden görs om är att användarna av upplysningarna, som företagen lämnar i linje med standarden, inte får all information som behövs. Detta nämner IASB i sitt förarbete om varför IAS 17 skall göras om. Analytiker och banker räknar på de, ofta otillräckliga, siffror som presenteras i redovisningens tilläggsuppgifter för att få fram hur stor del av leasingvolymen som utgörs av operationell leasing¹²⁸. Respondenterna ser inte problemet på samma sätt. Istället menar de att analytiker inte har knapphändig information utan att det är IASB som anser detta. Enligt Wikner har användare, som analytiker och banker, inga problem att räkna fram ”riktiga” värden på företag och de mindre aktieägare är helt enkelt för dåligt insatta för att ha någon nytta av sådan info. Viss forskning motsätter sig Wikners uttalande. Hartman och Sami (1989) visade på att banker visst blev missledda av dagens sätt att redovisa leasingavtal.¹²⁹ Beattie et al. (2006) visade att både användare och producenter är överens om att dagens standard är ofullständig och inte ger en rättvisande bild av företagen.¹³⁰ Hanner menar att det är teoretiker som helt enkelt vill se ett mer fulländat teoretiskt resonemang i standarden.

På frågan om vem det är som missgynnas av dagens redovisning av leasingavtal är respondenterna överens om att det främst är aktieägare och investerare. Detta eftersom stora delar av företagets tillgångar redovisas off-balance, vilket påverkar jämförbarheten negativt mellan företagen. Beattie et al. belyste detta i deras rapport från 2006. Resultatet visar tydligt att analytiker och övriga användare av finansiella rapporter anser att kapitalisering av all leasing skulle öka kvalitén på deras riskbedömningar då alla tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen¹³¹. Studien visar även det som respondenterna säger, att dagens standarder

¹²⁸ Financial Accounting Standards Advisory Council, (2005) *Improving Lease Accounting*, December 1.

¹²⁹ Hartman, B.P., and H. Sami (1989). The impact of accounting treatment of leasing contracts on user decision making: a field experiment. *Advances in Accounting* 7

¹³⁰ Beattie, V, A. Goodacre, and S. J. Thomson. (2006). International lease-accounting reform and economic consequences: The views of U.K. users and preparers. *The International Journal of Accounting* 41 (1)

¹³¹ Beattie, V., et al. (2006). International lease-accounting reform and economic consequences: The views of U.K. users and preparers. *The International Journal of Accounting* 41 (1)

är öppna för manipulering och inte lyckas med att ge en rättvisande bild av företagens verksamhet.

På frågan om all leasing bör kapitaliseras är svaret inte lika entydigt från respondenterna. Wikner anser precis som Artsberg (2005) att detta är att gå för långt¹³². Historiskt sett ansåg forskare att införandet av Statement No. 13 i USA skulle leda till en ökad kapitalisering av leasing. Enligt Imhoff och Thomas (1988) blev inte det fallet. Deras resultat pekar på det Hanner menar, nämligen att företagen fortsätter att utforma avtalen så att de skall passa den profil företagen har valt. Hur normgivarna än utvecklar en standard kommer företagen alltid att hitta en väg runt.¹³³ Wikner anser att det viktigaste är att normgivarna utformar en standard som alla förstår och som är enkel att använda i praktiken.

5.5 Medvetenhet hos företagen

Imhoff et al.'s studie från 1991, där sju amerikanska företag med stor andel operationell leasing, jämfördes med sju med relativt liten andel operationell leasing, visar att om företag med stor andel operationell leasing skulle drabbas hårdare om dessa avtal blev tvungna att redovisas som finansiella. Avkastning på totalt kapital samt skuldsättningsgraden var de nyckeltal som påverkades mest negativt och betydligt för företagen.¹³⁴ Att företag då gör val efter vilka nyckeltal de vill ha är en intressant koppling att dra till denna studie. Hanner och Wikner anser att företagen gör medvetna val på grund av dessa redovisningseffekter som innebär en mindre balansomslutning och bättre nyckeltal om de får avtalet som operationellt istället för finansiellt. Falkman säger dock att ledningen när de gör investeringsbeslut gällande leasing grundar dessa på andra kriterier än hur redovisningsval och utformning av avtalen kommer att påverka företagets nyckeltal. Han tillägger dock, att om företagen tänker i dessa banor har redovisningsstandarder kommit långt.

Både studier av Imhoff et al. (1993) och senare Beattie et al. (1998) fastställde mönstret att nyckeltal blir kraftigt påverkade av en aktivering av operationell leasing¹³⁵. Våra respondenter tror även de i denna fråga att om all leasing skall aktiveras, blir de stora förlorarna företagen med stor andel operationell leasing genom försämrade kreditvillkor samt sämre kreditvärdighet. Även leasegivare påverkas genom en minskad efterfrågan menar Falkman, då företagen själva i större utsträckning börjar räkna på leasingavtalen och möjligtvis får insikt om att det är billigare med lånefinansiering via bank.

Forskare har gjort studier på hur företagens risk på eget kapital skulle ändras då Statement No. 13 infördes i USA. Martin et al. (1979) undersökte detta genom att jämföra aktiekurser för utvalda företag innan och efter införandet av Statement No. 13. Deras slutsatser visade på att den nya standarden knappt hade någon betydelse för marknadens uppfattning av ett

¹³² Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005

¹³³ Imhoff, E., and J. K. Thomas. (1988). Economic consequences of accounting standards: The lease disclosure rule change. *Journal of Accounting and Economics* 10 (4).

¹³⁴ Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1991). Operating leases: Impact of constructive capitalization. *Accounting Horizons* 5 (1)

¹³⁵ Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1993). The effects of recognition versus disclosure on shareholder risk and executive compensation. *Journal of Accounting, Auditing, and Finance* 8 (4) och Beattie, V., A. Goodacre, and S. J. Thomson. (1998). The impact of constructive operating lease capitalization on key accounting ratios. *Accounting and Business Research* 28 (4)

företags risk på eget kapital.¹³⁶ En liknande studie gjordes 1981 av Abdel-khalik. Han kom fram till samma resultat som Martin et al., att Statement No. 13 inte hade någon påverkan på företagets risk på eget kapital. Inga av företagen i hans studie hade påverkats vilket visade på att företagets oro att marknaden skulle straffa dem vid kapitalisering av operationell leasing alltså var obefogad.¹³⁷ Detta talar dock till viss del emot respondenterna som tror att det kommer att finnas förlorare om den omarbetade standarden kräver kapitalisering av all leasing.

5.6 Respondenternas egna tankar om leasing

Det går att tyda en delad uppfattning om framtiden hos respondenterna. Wikner är väldigt säker på att omarbetningen av IAS 17 kommer att gå mot FASB:s sätt att redovisa leasingavtal. Falkman och Hanner hävdar dock motsatsen och menar att amerikanerna under den senaste tiden har förstått att IASB:s standarder många gånger ger företagen möjlighet att uppvisa en mer rättvisande bild. Detta främst eftersom IASB:s standard är mer allmänt hållna och ger därför mer utrymme för tolkning av varje specifikt avtal. Att en harmonisering av de två regelverken skulle underlätta för användarna av finansiella rapporter är något som samtliga respondenter är överens om.

Tidigare nämnd forskning av Imhoff et al. (1988) om hur Statement no. 13 påverkade företagen i USA då den introducerades tror Falkman även kommer att gälla om en ny standard tas i bruk. Då det inte är någon revolutionerande idé IASB har som alternativ för den nya standarden menar Falkman att företagen endast kommer att anpassa sig efter den nya regeln och hitta nya vägar att gå runt regelverket. Både Hanner och Wikner tror på ett liknande scenario.

¹³⁶ Martin, J., P. Anderson, and A. Keown, Jr. (1979). Lease capitalization and stock price stability: Implications for accounting. *Journal of Accounting, Auditing & Finance* 2 (2)

¹³⁷ Abdel-khalik, A. R. (1981). The Economic Effects on Lessees of FASB Statement No. 13, Accounting for Leases. FASB: Stamford, CT.

Kapitel 6 – Slutsats

I detta sista kapitel diskuteras frågor och svar som framkommit under studiens gång. Strukturen på kapitlet ger läsaren de svar som framkommit på de tre underliggande frågorna i frågeställningen först. Dessa svar används sedan för att besvara huvudfrågeställningen. För att underlätta för läsaren presenteras varje fråga innan de besvaras. Vidare presenteras arbetets slutsatser och slutligen lämnas förslag till ytterligare forskning.

6.1 Underliggande frågor

Vilken kritik riktas i dagsläget mot den nuvarande standarden

Den kritik som i dagsläget riktas mot IAS 17 kommer primärt och nästan uteslutande från teoretiker och IASB själva. Kritiken berör främst att IASB vill ha en mer teoretisk fulländad standard där samma typ av avtal inte kan redovisas på två vitt skilda sätt. Företag, revisorer och analytiker har idag anpassat sig till dagens regelverk och ser därigenom generellt inte några större problemområden med dagens standard. Forskning belyser dock att användare och producenter var överens om att de visst tyckte att det fanns problem med dagens sätt att redovisa leasing och att de var positiva till en "single-lease-model". Respondenterna stödjer IASB:s argument och kritiserar även de, att ett leasingavtal kan redovisas på olika sätt. Respondenternas svar visar dock entydigt på att de inte uppfattat någon direkt kritik från de övriga användarna av finansiella rapporter.

Vi förstår och stödjer IASB:s och respondenternas kritik gällande olika redovisning av liknande avtal, men då det till största del är IASB och teoretiker som riktar övrig kritik mot IAS 17 faller det oss naturligt att ifrågasätta om nyttan verkligen överstiger kostnaden som en omarbetning av IAS 17 innebär. Risken anser vi är att företagen kommer att belastas med stora kostnader, som en implementering av en ny standard innebär, utan någon förbättring eller större nytta. Vårt resonemang grundar sig i forskningen kring utfallet av införandet av Statement No. 13, där den nya standarden inte medförde någon förbättring eller större nytta.

För vem görs den nya regleringen

En annan fråga som diskuterats är för vem standarden görs om. En punkt IASB nämner i sina förarbeten som motiverar omarbetning av IAS 17 är att användarna i dagsläget får bristfällig information gällande leasing i företagens årsredovisningar. Företags upplysningar om exempelvis diskonteringsränta vid beräkning av leasing anses i många fall otillräcklig. IASB anser att analytiker i dagsläget räknar med felaktiga siffror och att andra mindre aktieägare och investerare får en felaktig bild av företag. Respondenterna stödjer ej detta argument då de anser att analytiker i stor utsträckning inte använder sig av årsredovisningar vid beräkning av företagens värde och nyckeltal. De anser vidare att mindre aktieägare och investerare inte använder sig av informationen som lämnas utan tar beslut på andra grunder. Menings skilljaktigheterna ligger till grund för vår åsikt, att denna enskilda punkt ej torde vara ett betydande argument från IASB för att motivera omarbetning av IAS 17.

Varför görs standarden om just nu?

De senaste åren har IASB arbetat främst med standarderna för rörelseförvärv och finansiella instrument. Då dessa förändringsarbeten nu är avklarade, har det blivit leasingens tur på den agenda IASB använder sig av. Respondenterna anser att detta är den största anledningen till omarbetning av IAS 17.

Då arbetet med uppsatsen startades fanns en tro om att omarbetningen av IAS 17 främst berodde på att operationell leasing ökat under de senaste åren. Vi trodde att problemet hade blivit så pass utbrett att IASB inte längre kunde ignorera det. Efter vad respondenterna sade under intervjuerna konstaterades dock vårt antagande felaktigt då ingen av de fyra kunde urskilja en ökning av operationell leasing. Med detta som bakgrund kan vi konstatera att största anledningen till varför IASB väljer att omarbete IAS 17 just nu, är att den nu står överst på agendan.

6.2 Huvudfrågeställning

Vad är det som driver omarbetningen av IAS 17?

Den huvudsakliga kraften bakom omarbetningen av IAS 17 är IASB tillsammans med FASB och andra teoretiker. Ett av IASB:s huvudargument för omarbetning är att IAS 17 idag inte ger den transparens som krävs för att få en jämförbarhet mellan företag. De andra argumenten från IASB är att analytiker idag får otillräcklig eller i vissa fall felaktig information gällande företagens redovisning av leasing, samt att ett leasingavtal idag kan redovisas på två vitt skilda sätt vilket ger kraftiga skillnader på företags redovisning och nyckeltal.

Ur svaren på de underliggande frågorna i vår frågeställning framkommer dock det faktum att det inte finns någon betydande kritik från övriga aktörer, så som företag, analytiker och revisorer som använder sig av dagens standard. Vi ser det som anmärkningsvärt att IASB väljer att omarbete IAS 17 utan uppenbar kritik från användarna av reglerna, vilka som kommer att påverkas mest vid en omarbetning av den nuvarande standarden.

Det som diskuterats genom uppsatsens gång leder fram till vår slutsats att IASB i samarbete med FASB beslutat att omarbete IAS 17 utan verklig förankring hos andra aktörer berörda av standarden.

6.3 Slutdiskussion och egna reflektioner

Då respondenterna för uppsatsen anser att två av IASB:s tre argument för omarbetning i verkligheten inte utgör något problem anser vi att det går att ställa sig tvekan till om en omarbetning av standarden verkligen är motiverad. Vi ställer oss bakom IASB:s och FASB:s harmoniseringstänk, samt kritiken mot att en och samma händelse kan redovisas på olika sätt. Då det endast är IASB och teoretiker som riktar kritik mot IAS 17 faller det naturligt att ifrågasätta om nyttan verkligen överstiger kostnaden som en omarbetning av standarden innebär.

Som vi ser det, och av den lärdom som kom av införandet av Statement No. 13, måste företagen rätta sig efter en ny standard, vilket är förenat med betydande kostnader. De kommer troligtvis sedan att hitta nya vägar att undkomma det nya regelverket vilket gör reglerna mindre effektiva. Skulle detta ske innebär det att samma sorts problematik kvarstår, alltså aktivering eller ej, fast med en annan frågeställning. Även detta ifrågasätter om nyttan med en ny standard överstiger kostnaden.

Leasing är fortfarande en viktig finansieringsform för många företag varför den är viktig att behålla. En ny standard där all leasing kapitaliseras skulle leda till ökad transparens vilket ger bättre bedömningskvalitet vid investeringsbeslut. Vid införandet av en sådan standard skulle

leasegivarnas marknad troligtvis minska då de tidigare fördelarna med leasing försvinner för leasetagarna. En sådan utveckling skulle endast bidra till att de tveksamheter som finns idag kring utformandet av leasingavtal skulle försvinna. Förlusten av fördelarna med operationell leasing, både för leasetagare och då indirekt förlust för leasegivare, skulle dock väga tyngre.

Då IASB gör om IAS 17 har de förhoppning om att förändra dagens sätt att redovisa leasingavtal. Kommer en ny standard verkligen att förändra något? Vi tror inte att så är fallet. Redan under 1930-talet diskuterades enligt Falkman problematiken med att skilja på operationell från finansiell leasing. Förslaget som då lades fram var att kapitalisera all leasing och med andra ord utesluta möjligheten för företag att ha en leasad tillgång utanför balansräkningen. Problematiken att skilja på operationell från finansiell leasing diskuteras än idag. Den mest troliga förändringen av standarden, både enligt IASB och våra respondenter, är att all leasing kommer aktiveras när IASB utformat sin nya standard. Oavsett hur IASB väljer att utveckla standarden tror vi att företag, under de närmaste åren efter den nya standarden införts, kommer att anpassa sig och lägga ner stora kostnader på implementering för att sedan hitta nya vägar att kringgå regelverket. Vi är av den uppfattningen att hur en standard än utvecklas, kommer de företag som vill alltid kunna kringgå den nya regleringen. För att undkomma problematiken som idag föreligger, hävdar vi att IASB måste göra en mer drastisk ändring av sitt regelverk, där ramverkets definitioner alltid är överordnade standarderna. Idag är standarderna i många fall överordnade ramverket vilket leder till att de definitioner som återfinns i ramverket åsidosätts.

Den diskussion som vi fört visar en negativ bild av omarbetningen av IAS 17. I längden tror vi dock att ett gemensamt regelverk för leasing kommer att gynna företag och den samhällsekonomiska nyttan. På kort sikt anser vi dock att omarbetningen endast kommer att bidra till ökade kostnader för företagen som nyttjar leasing samt ökade konsulttimmar för revisionsbyråerna. Vi kan inte uttala oss hur en framtida leasingstandard bör utformas utan håller med respondenterna om att det är svårt, om inte omöjligt, att utforma en ideal standard för redovisning av leasingavtal. Gränsdragningsproblematiken anser vi alltid kommer att finnas kvar så länge standarden tillåter olika redovisning för leasingavtal.

6.4 Förslag till fortsatt forskning

Då denna uppsats inte belyser problematiken från analytikers perspektiv skulle det vara intressant för vidare forskning. Hur använder sig analytiker av den information som lämnas? Vidare vore en undersökning om hur leasingens påverkan på resultatsiffror som exempelvis EBIT och EBITDA påverkar användarnas investeringsbeslut intressant. Det skulle även vara intressant med en undersökning av hur kreditinstitut ställer sig till operationell leasing i deras kreditanalyser av företag och hur de beräknar företagets olika leasingavtal då de bestämmer företagets kreditvärdighet.

Vidare är det intressant att se hur den nya standarden utformas och hur den påverkar företag, revisorer och analytiker.

Källförteckning

Litteratur

- Abdel-khalik A.R., *Encyclopaedic Dictionary of Accounting*. Oxford: Blackwell, 1997
- Andersen, I, *Den uppenbara verkligheten: Val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur, 1998.
- Artsberg, K, *Redovisningsterori – policy och –praxis*, Malmö: Liber Ekonomi, 2005
- Boman, P, *Factoring och Leasing*, Stockholm: P A Norstedt & Söners Förlag, 1985
- Bryman, A, *Samhällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber Ekonomi, 2002
- Bryman & Bell, *Business Research Method*, New York: Oxford university press, 2003
- Green, E, *Leasing i Sverige*, Lund: Studentlitteratur, 1985
- Hallgren, Ö, *Finansiell strategi och styrning*, 7:e upplagan, Helsingborg: Ekonomibok förlag AB, 2001
- Holme, I.M, Solvang, B.K, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur, 1997
- Internationell redovisningsstandard i Sverige*, Stockholm: FAR Förlag, 2006
- Jacobsen, D.I., *Vad, hur och varför?*, Lund: Studentlitteratur, 2002
- Olsson, H, Sörensen, S, *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*, Stockholm: Liber AB, 2001
- Samlingsvolymen 2007 del 1*, Stockholm FAR Förlag, 2007
- Smith, D, *Redovisningens språk*, 2:a upplagan Lund, Studentlitteratur, 2000
- Smith, D, *Redovisningens språk*, 3:e upplagan Lund, Studentlitteratur, 2006

Artiklar/Forskningsrapporter

Abdel-khalik, A. R. (1981). The Economic Effects on Lessees of FASB Statement No. 13, Accounting for Leases. FASB: Stamford, CT.

Beattie, V, A. Goodacre, and S. J. Thomson. (1998). The impact of constructive operating lease capitalization on key accounting ratios. *Accounting and Business Research* 28

Beattie, V, A. Goodacre, and S. J. Thomson. (2000). Recognition versus disclosure: An investigation of the impact on equity risk using UK operating lease disclosures. *Journal of Business Finance and Accounting* 27 (9 & 10)

Beattie, V, A. Goodacre, and S. J. Thomson. (2000). Operating leases and the assessment of lease-debt substitutability. *Journal of Banking and Finance* (24)

Beattie, V, A. Goodacre, and S. J. Thomson. (2006). International lease-accounting reform and economic consequences: The views of U.K. users and preparers. *The International Journal of Accounting* 41 (1)

Beaver, W, P. Kettler, and M. Scholes. (1970). The association between market determined and accounting determined risk measures. *The Accounting Review* 45 (4)

Bowman, R.G. (1980). The debt equivalence of leases: An empirical investigation. *The Accounting Review* 55 (2)

Breton, G, and R. Taffler. (1995). Creative accounting and investment analyst response. *Accounting and Business Research* 25 (98)

EG-förordningen 1606/2002 artikel 4

Financial Accounting Standards Advisory Council,(2005)*Improving lease accounting*, December 1.

FAR Info nr 8, 2006

G4+1 (1996) Accounting for lease: A new approach. London: IASC

G4+1 (2000) Position Paper: Leases: Implementation of a new approach. London: IASC

Goodarce, A (2003) Operating lease finance in the UK retail sector. *International Review of Retail, Distribution & Consumer Research*; Vol. 13 Issue 1, p99, 27p

Hartman, B.P., and H. Sami (1989). The impact of accounting treatment of leasing contracts on user decision making: a field experiment. *Advances in Accounting* 7

Imhoff, E., and J. K. Thomas. (1988). Economic consequences of accounting standards: The lease disclosure rule change. *Journal of Accounting and Economics* 10 (4):

Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1991). Operating leases: Impact of constructive capitalization. *Accounting Horizons* 5

Imhoff, Et. al (1997). “Operating leases: Income effects of constructive capitalization”. *Accounting Horizons*, 11

Imhoff, E., R. Lipe, and D. Wright. (1993). The effects of recognition versus disclosure on shareholder risk and executive compensation. *Journal of Accounting, Auditing, and Finance* 8

Levitt, A. (1998). The impact of high quality accounting standards. *Accounting Horizons*, 12(1)

Lipe, R (2001) Lease accounting research and the G4+1 Proposal, *Accounting Horizons* 15 (3)

Martin, J., P. Anderson, and A. Keown, Jr. (1979). Lease capitalization and stock price stability: Implications for accounting. *Journal of Accounting, Auditing & Finance* 2 (2)

Reither, C. L. (1998). What are the best and the worst accounting standards? *Accounting Horizons*, 12(3)

Ryan, S.G., et al. (2001) Evaluation of the Lease Accounting Proposed in G4+1 Special Report. *Accounting Horizons* 15 (3)

Svenska Bankföreningen, (2004) *Bankernas Finansbolag 2004*

Wennberg, I, (2006) Allt mer småföretag leasar. *Nytt från revisorn* 2006-03-21

Internetsidor:

Ekonomistyrningsverkets hemsida

<http://www.esv.se/amnesomraden/finansiering/leasing/leasing/leasingsomfinansieringsform.4.7bacbfff1eac8000960.html> [07-05-02]

IASB:s hemsida

<http://www.iasb.org> [2007-04-16]

<http://www.iasb.org/News/Press+Releases/IASB+to+review+standards+on+employee+benefits+leases+and+related+parties.htm> [2007-05-17]

SEC:s hemsida

<http://www.sec.gov/news/studies/soxoffbalancerpt.pdf> [2007-04-16]

Handelshögskolans hemsida

<http://kursportal.student.gu.se/data/FE65006/Kursmoment/IAS%2017%20Leasing/Leasing%20exempel.doc?ticket=ST-286459-OctxvNcXgjb7qQ9xExEM> [2007-04-17]

FASB hemsida

<http://fasb.org/pdf/fas13.pdf> punkt 5 [07-04-15]

Bilaga Intervjumall

1. *Namn och ålder?*
2. *Vilken arbetslivserfarenhet har du?*
3. *Hur länge har du arbetat på revisionsbyrån? Hur många år har du arbetat med leasing?*

Dessa frågor ställs för att påvisa att valda intervjupersoner är lämpliga respondenter för uppsatsen. De ställs även för att få en mjukstart på intervjun och samtidigt skapa förtroende mellan oss som intervjuare och respondenterna.

4. *Vilket problem uppkommer med dagens sätt att redovisa leasing? (Olika för olika grupper)*
5. *Hur ställer sig ni och era kunder till dagens reglering av leasing? Vad är det som ni/de tycker är fel/rätt med den?*

Dessa frågor ställs för att få en uppfattning om den övergripande problematiken gällande leasing och leasingredovisning. Vi vill även få en uppfattning om vad revisorer och deras klienter upplever som problematiskt.

6. *Vem är det som missgynnas med den nuvarande standarden? Har omarbetingarna, den senaste 2005, gjort standarden bättre?*
7. *Finns det kritik mot dagens sätt att redovisa, och från vem kommer kritiken i sådant fall?*

Dessa frågor ställs för att få förklaring till en av våra underfrågor, det vill säga för vem görs standarden om.

8. *Vilka anledningar ser du till att göra om gällande standard angående leasing? Finns det specifika anledningar för revisorer?*

Denna fråga ställs för att få klarhet i varför standarden görs om ur ett generellt- och revisorsperspektiv.

9. *Hur ofta ser du att redovisning av operationell leasing lika gärna skulle kunna vara (eller borde vara) finansiell?*
10. *Förekommer det i att ni påpekar att ett eventuellt leasingavtal borde bokföras på ett annat sätt (eller ser ni endast till avtalet)?*
11. *Hur går ni som revisorer tillväga när ni granskar operationell och finansiell leasing?*

Dessa frågor ställs för att ge oss en förståelse för hur revisorer arbetar vid granskning av leasingavtal och deras redovisning.

12. *Har du märkt någon ökning av operationell leasing i proportion till eventuell ökning av leasing i sig? Kan man se olika utveckling i olika branscher?*
13. *Är det någon speciell bransch som påverkas av leasing och dess standard mer? Har det utvecklats att det blivit "branschpraxis" i någon bransch eller är det endast för att få fram bättre nyckeltal eller resultat för det enskilda företaget?*

Dessa frågor hjälper oss att få förståelse för om revisorer anser att det finns mönster bland olika branscher.

14. *Hur går tankarna i företagen? Är de medvetna om fördelarna och leasar därför eller tar man till leasing bara som en finansiell lösning? Nyckeltalspåverkan, resultatpåverkan? Vår handledare, tog ett exempel med före detta Volvochef.*

Med denna fråga söks förståelse för företags medvetenhet om olika leasinglösningar.

15. Hur anser du att den nya standarden skall vara utformad för att vara ideal? Är den då ideal för alla olika grupper eller endast för er revisorer?

Denna fråga bidrar till förståelse angående om det går att utforma en standard som tillfredställer alla grupper.

16. Hur tror du företagen skulle påverkas med en standard som innebär att alla leasingantal skall redovisas i balansräkningen? Hur skulle det påverka revisorns roll?

Denna fråga syftar till att belysa hur en ny standard skulle kunna påverka företag.

Bilaga Räkneexempel 1

Januari 200X-200Y
 Hyrestid $t = 7$ år
 Leasingavgift betalas i efterskott varje år och är på 72352kr
 Marknadsränta för liknande lån är 6% i början av Januari

Diskonterat värde av leasingavgifter:

AF (6%, 7år)	eller	$\frac{1 - (1+r)^{-t}}{r}$	$\frac{1 - (1+0.06)^{-7}}{0,06}$	=5,582
		r	0,06	
		5,582*72352=	403869	

T-konto översikt under de sju åren i exemplet

ÅR 1			
Maskiner		<u>Leasingskuld</u>	
IB: 403869	57696 b	a 48120	IB: 403869
	UB: 346173		UB: 355749
<u>Avskrivning</u>		<u>Räntekostnad</u>	<u>Amortering</u>
b 57696		24232	48120 a
ÅR 2			
Maskiner		<u>Leasingskuld</u>	
IB: 346173	57696 b	a 51007	IB: 355749
	UB: 288477		UB: 304742
<u>Avskrivning</u>		<u>Räntekostnad</u>	<u>Amortering</u>
b 57696		21345	51007 a

ÅR 3			
<u>Maskiner</u>		<u>Leasingskuld</u>	
IB: 288477	57696 b	a 54067	IB: 304742
	UB: 230781		UB: 250675
<u>Avskrivning</u>		<u>Räntekostnad</u>	<u>Amortering</u>
b 57696		18285	54067 a
ÅR 4			
<u>Maskiner</u>		<u>Leasingskuld</u>	
IB: 230781	57696 b	a 57312	IB: 250675
	UB: 173085		UB: 193364
<u>Avskrivning</u>		<u>Räntekostnad</u>	<u>Amortering</u>
b 57696		15040	57312 a
ÅR 5			
<u>Maskiner</u>		<u>Leasingskuld</u>	
IB: 173085	57696 b	a 60750	IB: 193364
	UB: 115389		UB: 132614
<u>Avskrivning</u>		<u>Räntekostnad</u>	<u>Amortering</u>
b 57696		11602	60750 a

ÅR 6			
Maskiner		Leasingskuld	
IB: 115389	57696 b	a 64395	IB: 132614
	UB: 57693		UB: 68219
Avskrivning		Räntekostnad	Amortering
b 57696		7957	64395 a
ÅR 7			
Maskiner		Leasingskuld	
IB: 57693	57693 b	a 68219	IB: 68219
	UB: 0		UB: 0
Avskrivning		Räntekostnad	Amortering
b 57693		4093	68219 a

	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR
Redovisning av leasing	1	2	3	4	5	6	7
IB Maskin	403869	346173	288477	230781	173085	115389	57693
Avskrivning	57696	57696	57696	57696	57696	57696	57693
UB Maskin	346173	288477	230781	173085	115389	57693	0
IB Leasingskuld	403869	355749	304742	250675	193364	132614	68219
Räntekostnad	24232	21345	18285	15040	11602	7957	4093
Amortering	48120	51007	54067	57312	60750	64395	68219
UB Leasingskuld	355749	304742	250675	193363	132614	68219	0
Leasingavgift	72352	72352	72352	72352	72352	72352	72311

	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR
Effekter på RR	1	2	3	4	5	6	7
Ränta	24232	21345	18285	15040	11602	7957	4093
Avskrivning	57696	57696	57696	57696	57696	57696	57693
Finansiell leasing	81928	79041	75981	72736	69298	65653	61786
Operationell leasing	72352	72352	72352	72352	72352	72352	72311
Skillnad resultatpåverkan	-9576	-6689	-3629	-384	3054	6699	10525

Bilaga Räkneexempel 2

Januari 200X-200Y

Hyrestid $t = 7$ år

Leasingavgift betalas i efterskott varje år och är på 72352kr

Marknadsränta för liknande lån är 6% i början av Januari

Diskonterat värde av leasingavgifter:

$$AF(6\%, 7\text{år}) \quad \text{eller} \quad \frac{1 - (1+r)^{-t}}{r} \quad \frac{1 - (1+0,06)^{-7}}{0,06} = 5,582$$

$$5,582 * 72352 = 403869$$

Siffror från räkneexempel 1

	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR
Redovisning av leasing	1	2	3	4	5	6	7
IB Maskin	403869	346173	288477	230781	173085	115389	57693
Avskrivning	57696	57696	57696	57696	57696	57696	57693
UB Maskin	346173	288477	230781	173085	115389	57693	0
IB Leasingskuld	403869	355749	304742	250675	193364	132614	68219
Räntekostnad	24232	21345	18285	15040	11602	7957	4093
Amortering	48120	51007	54067	57312	60750	64395	68219
UB Leasingskuld	355749	304742	250675	193363	132614	68219	0
Leasingavgift	72352	72352	72352	72352	72352	72352	72311

	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR	ÅR
Effekter på RR	1	2	3	4	5	6	7
Ränta	24232	21345	18285	15040	11602	7957	4093
Avskrivning	57696	57696	57696	57696	57696	57696	57693
Finansiell leasing	81928	79041	75981	72736	69298	65653	61786
Operationell leasing	72352	72352	72352	72352	72352	72352	72311
Skillnad resultatpåverkan	-9576	-6689	-3629	-384	3054	6699	10525